

Facultade de Ciencias da Educación e do Deporte

Grao en Ciencias da Actividade Física e do Deporte

Materias			
Curso 2			
Código	Nome	Cuadrimestre	Cr.totais
P02G050V01301	Educación: Epistemoloxía das ciencias da actividade física, o deporte e a educación física	1c	6
P02G050V01302	Estatística: Metodoloxía da investigación e estatística na actividade física e o deporte	2c	6
P02G050V01303	Fundamentos dos deportes colectivos I	1c	9
P02G050V01304	Fundamentos dos deportes individuais	1c	9
P02G050V01401	Fisioloxía: Fisioloxía do exercicio II	1c	6
P02G050V01402	Expresión corporal e danza	2c	6
P02G050V01403	Fundamentos dos deportes colectivos II	2c	9
P02G050V01404	Fundamentos dos deportes ximnásticos	2c	9

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Educación: Epistemoloxía das ciencias da actividade física, o deporte e a educación física				
Materia	Educación: Epistemoloxía das ciencias da actividade física, o deporte e a educación física			
Código	P02G050V01301			
Titulación	Grao en Ciencias da Actividade Física e do Deporte			
Descritores	Creditos ECTS 6	Sinale FB	Curso 2	Cuadrimestre 1c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento	Didácticas especiais			
Coordinador/a	Rey Cao, Ana Isabel			
Profesorado	Figueira Rodriguez, Alberto Pazos Couto, Jose Maria Rey Cao, Ana Isabel Romo Pérez, Vicente			
Correo-e	anacao@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	A materia aporta as nocións básicas que debe posuir o alumnado universitario sobre a construción do coñecemento científico e a ética profesional. Delimita a diferenza entre a ciencia e a profesión no ámbito competencial da titulación do Grado en Ciencias da Actividade Física e o Deporte, e profundiza no coñecemento do obxecto de estudo da mesma: motricidade, corporeidade e prácticas corporais.			

Competencias	
Código	
B1	Conceptualización e identificación do obxecto de estudo das Ciencias da Actividade Física e do Deporte.
B2	Coñecemento e comprensión da literatura científica do ámbito da actividade física e o deporte.
B9	Coñecemento e comprensión dos fundamentos do exercicio físico, xogo motor, danza, expresión corporal e actividades na natureza.
B11	Coñecemento e comprensión dos principios éticos necesarios para o correcto exercicio profesional.
B12	Aplicación das tecnoloxías da información e comunicación (TIC) ao ámbito das Ciencias da Actividade Física e do Deporte.
B13	Hábitos de excelencia e calidade no exercicio profesional.
B25	Habilidade de liderado, capacidade de relación interpersoal e traballo en equipo.
B26	Adaptación a novas situacións, a resolución de problemas e a aprendizaxe autónoma.

Resultados de aprendizaxe	
Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Diferenciar entre a realidade e os obxectos de estudo. Comprender a función da epistemoloxía.	B1
Distinguir os diferentes tipos de obxecto de estudo que poden ser abordados polas CCAFD.	B1
Comprender o obxecto de estudo da motricidade humana dende diferentes perspectivas formais e saber identificar as súas diferentes notas: psíquicas, somáticas, naturais, culturais, centrípetas e centrífugas.	B9
Entender a existencia de paradigmas ou enfoques diferentes na interpretación do mundo e cómo afectan ao coñecemento científico.	B1 B2 B26
Identificar as diferentes correntes paradigmáticas vixentes no ámbito disciplinar das Ciencias da Actividade Física e o Deporte.	B1
Reflexionar sobre diferentes perspectivas de comprensión social e prácticas sobre o corpo e a motricidade humana, coñecidas e descoñecidas, hexemónicas e marxinais, posibles e imposibles.	
Comprender a relación entre a linguaxe, o coñecemento e as concepcións filosóficas/paradigmáticas sobre a corporeidade humana.	B1 B9
Coñecer, identificar, distinguir e nominar as diferentes manifestacións da motricidade humana e/ou expresións motrices.	B1 B9
Identificar, seleccionar e consensuar en grupo a elección dun obxecto de estudo vencellado ás CCAFD.	B1 B25

Elaborar, presentar e explicar en equipo unha presentación visual sobre o obxecto de estudo.	B12 B25 B26
Aplicar o paradigma sistémico ao coñecemento dos fenómenos vencellados coa actividade físico-deportiva e/ou motricidade humana.	B1 B26
Identificar a estrutura básica dunha memoria de investigación.	B2
Comprender e aplicar con propiedade a linguaxe científica no ámbito académico e profesional.	B2
Elaborar traballos académicos de forma estruturada e rigurosa. Saber referenciar a documentación.	B2 B13 B26
Buscar información de calidade sobre unha cuestión que nos interese coñecer.	B1 B12 B26
Entender un documento científico e saber extraer do memo a información que nos interesa.	B2
Saber o qué é unha profesión e a súa relación co contexto socio-económico.	B1
Diferenciar a profesión da ciencia. Distinguir as dimensións profesional e científica-humanística da titulación universitaria.	B13
Coñecer a regulación profesional do ámbito da actividade físico-deportiva.	B11
Coñecer o Colexio Oficial de Licenciados en Educación Física y en Ciencias de la Actividad Física y del Deporte.	B13
Comprender o qué é a ética e a necesidade de incorpora-la na práctica profesional e académica-científica.	B11 B13
Ler e reflexionar sobre os códigos éticos e deontolóxicos existentes no ámbito das CCAFD.	
Incorporar a reflexión ética na práctica académica.	
Concienciarse da relevancia da formación continua e do compromiso social co ben común.	
Ser receptivo/a e reflexionar sen prexuízos sobre as cuestións e dilemas formulados nas clases.	B11
Ser flexible ante novos plantexamentos sobre as Ciencias da Actividade Física e o Deporte.	B13 B26
Participar e interactuar co grupo clase nas dinámicas propostas.	B25

Contidos

Tema	
1. Nocións xerais e vocabulario epistemolóxico: concepto de Ciencia e correntes principais da Epistemoloxía. Fundamentos do coñecemento da realidade.	1.1. Nocións xerais e vocabulario epistemolóxico. 1.1.1. A epistemoloxía e a ciencia. 1.1.2. O coñecemento e o coñecemento científico. 1.2. Fundamentos do coñecemento da realidade. 1.2.1. A elaboración dun traballo académico. 1.2.2. Procura de información. 1.2.3. A lectura científica. 1.2.4. Manuais de estilo. Aplicación do formato APA (American psychological Association)
2. Epistemoloxía e ciencia. Epistemoloxía e socioloxía da ciencia.	2.1. Características do coñecemento científico. 2.2. O obxecto de estudo. 2.3. A investigación científica. 2.4. As clasificacións das ciencias. 2.5. Os paradigmas. O paradigma sistémico. 2.6. Epistemoloxías feminista e teoría de xénero.
3. Obxecto de estudo, consideración científica, paradigmas epistemolóxicos e historia da Educación Física e das Ciencias da Actividade Física e o deporte.	3.1. O obxecto de estudo das Ciencias da Actividade Física e o Deporte.
4. Matriz disciplinar das Ciencias da Actividade Física e do Deporte. Teorías científicas e fundamentos conceptuais sobre a motricidade, a actividade física e o deporte.	4.1. A configuración disciplinar das Ciencias da Actividade Física e o Deporte. 4.2. A definición semántica do obxecto: da actividade física á motricidade. 4.3. Unha análise sistémica da motricidade humana.

5. Deontoloxía e profesión. Ontoloxía das Ciencias da Actividade Física e do Deporte.

- 5.1. Deontoloxía
 5.1.1 Ética e profesión.
 5.1.2. Códigos deontolóxicos.
 5.1.3. As finalidades da educación física e da práctica profesional vencellada ás expresións motrices.
 5.1.4. Dilemas morais.
- 5.2. Profesión
 5.2.1. A profesión.
 5.2.2. A regulación profesional.
 5.2.3. O colexio profesional de Licenciados/as en Educación Física e Ciencias da Actividade Física e do Deporte.

Planificación			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Sesión maxistral	20	20	40
Resolución de problemas e/ou exercicios	14	0	14
Titoría en grupo	2	0	2
Traballos tutelados	8	16	24
Estudo de casos/análises de situacións	10	10	20
Debates	5	5	10
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	2	16	18
Traballos e proxectos	0	20	20
Probas prácticas, de execución de tarefas reais e/ou simuladas.	1	1	2

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Sesión maxistral	- Exposición oral con apoio audiovisual dos contidos conceptuais
Resolución de problemas e/ou exercicios	Traballo dirixido polo profesor/a. Técnicas grupais participativas.
Titoría en grupo	Resolución de dúbidas, consulta e seguimento de traballos.
Traballos tutelados	Elaboración dun traballo académico. Delimitación dun tema, contextualización, búsqueda de recursos empregando bases de datos, e redacción do traballo. Aplicación do manual de estilo APA.
Estudo de casos/análises de situacións	- Análise e lectura comprensiva de documentación académica e científica. - Recopilación e análise do coñecemento común en torno a actividade física e o deporte a través de diferentes soportes. - Análises sistémicas do campo profesional. - Análises sistémicas da configuración académica do grado.
Debates	- Discusión programada sobre situacións relativas a delimitación científica e disciplinar das Ciencias da Actividade Física e do Deporte. - Discusión programada sobre situacións terminolóxicas e identidade epistemolóxica. - Crítica de noticias vencelladas con problemáticas epistemolóxicas das Ciencias da Actividade Física e do Deporte

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Traballos tutelados	Supervisión e discusión en titorías grupais e individuais sobre o traballo a desenvolver polo alumnado. Discusión e crítica de lecturas programadas
Titoría en grupo	Resolución de dúbidas, consulta e seguimento de traballos.

Avaliación			
	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Resolución de problemas e/ou exercicios	Asistencia e participación activa nas prácticas de laboratorio desenvolvidas nas horas dos grupos B	13	B1 B2 B26
Traballos tutelados	Asistencia ás clases C para a supervisión e seguimento do traballo tutelado.	7	B2 B12 B25 B26

Probas de resposta longa, de desenvolvemento	Preguntas de desenvolvemento sobre as contidos claves da materia. Perspectiva comprensiva e crítica.	40	B9 B11 B26
Traballos e proxectos	Entrega do traballo tutelado cumprindo os criterios de avaliación establecidos nas condicións de realización.	35	B1 B2 B12 B13 B25 B26
Probas prácticas, de execución de tarefas reais e/ou simuladas.	Exposición e defensa oral do traballo tutelado	5	B1 B2 B12 B13 B25 B26

Outros comentarios sobre a Avaliación

Para superar a asignatura é imprescindible acadar unha calificación mínima de 5 puntos.

O alumnado "Non asistente" deberá realizar as metodoloxías de "Traballos e Proxectos" e a "Proba de resposta longa, de desenvolvemento".

Nas convocatorias correspondentes a un mesmo curso académico, consérvanse as cualificacións obtidas polo alumnado. Será necesario repetir as metodoloxías necesarias para conseguir un mínimo de 5 puntos.

Bibliografía. Fontes de información

Agencia Nacional de Evaluación de la Calidad y Acreditación., **Libro blanco. Título de grado en ciencias dela actividad física y el deporte.**, Recuperado de http://www.aneca.es/media/150296/libroblanco_deporte_def.pdf,

Rey Cao, A., **Ciencia y motricidad. Epistemología de las ciencias de la actividad física y el deporte.**, Madrid: Dykinson.,

Barbero González, J. I. (2005). La escolarización del cuerpo: reflexiones en torno a la levedad de los valores del capital cuerpo en educación física. *Revista iberoamericana de educación*, 39, 25-51.

Cagigal, J. M. (1996). *José María Cagigal. Obras selectas. Volumen II. Deporte, pulso de nuestro tiempo. El deporte en la sociedad actual. Cultura intelectual y cultura física*. Cádiz: Comité Olímpico Español; Ente de Promoción Deportiva "José Mª Cagigal"; Asociación Española de Deporte para Todos.

Devís Devís, J. Martínez Moya, P y Villamon Herrera, J. (2002). La profesionalización de la Educación Física: caracterización y evolución del conocimiento científico. En S. García (Coord.) Congreso Internacional de Historia de la Educación Física. (pp. 149-156). Madrid: Universidad de Salamanca y Gymnos.

Martín Acero, R., González Valeiro, M. (eds.) (1998). *Educación física e deporte no século XXI. VI Congreso Galego de Educación Física. Vol.1: Simposio Internacional de consenso José María Cagigal: "Obxecto de estudio das ciencias da actividade física e o deporte". Xornada Manuel Becerra "Realidades e futuro dos ámbitos profesionais do profesor de educación física en Galicia"*. A Coruña: Universidade da Coruña. Disponible en <http://ruc.udc.es/dspace/handle/2183/9749>

Oña, A. (2002). La ciencia en la actividad física: viejos y nuevos problemas. *Revista Motricidad*, 9, 9-22
<http://revistamotricidad.es/openjs/index.php?journal=motricidad&page=article&op=view&path%5B%5D=78&path%5B%5D=164>

Pedraz, M. V. (1987). *Teoría pedagógica de la actividad física*. Madrid: Gymnos.

Pedraz, M. V. (2009). La educación física como ideología del poder: la construcción de las creencias pedagógicas en torno a las enseñanzas escolares del cuerpo. *Revista educación*, 33 (2). Recuperado de <http://www.revista-educacion.ucr.ac.cr/index.php/educacion/article/view/123>

Red Internacional de investigadores en motricidad humana (2006). La ciencia de la motricidad humana (CMH) como área autónoma de conocimiento: Trayectorias desde la Red Internacional de Investigadores en Motricidad Humana. *Integração*, 46, 247-262. Disponible en ftp://ftp.usjt.br/pub/revint/247_46.pdf

Rey Cao, A. (2014). *Ciencia y motricidad. Epistemología de las ciencias de la actividad física y el deporte*. Madrid: Dykinson.

Rey, A., y Canales, I. (2007). Discurso epistémico para una ciencia de la motricidad. *Cinta De Moebio*, (28). Recuperado de <http://www.moebio.uchile.cl/28/re.html>

Sergio, M., Rosario, T., Feitosa, A. M^a., Almada, F.; Vilela, J. y Tavares. V. (1999). *O sentido e a acção*. Lisboa: Instituto Piaget.

Recomendacións**Materias que continúan o temario**

Estatística: Metodoloxía da investigación e estatística na actividade física e o deporte/P02G050V01302

Outros comentarios

Asistencia de forma continua a clase.

Lectura da bibliografía recomendada.

Actitude e predisposición ao pensamento crítico e analítico.

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Estatística: Metodoloxía da investigación e estatística na actividade física e o deporte				
Materia	Estatística: Metodoloxía da investigación e estatística na actividade física e o deporte			
Código	P02G050V01302			
Titulación	Grao en Ciencias da Actividade Física e do Deporte			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	FB	2	2c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento	Estatística e investigación operativa			
Coordinador/a	Iglesias Pérez, María Carmen			
Profesorado	Iglesias Pérez, María Carmen Novegil Souto, José Vicente			
Correo-e	mcigles@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral				

Competencias

Código	
B2	Coñecemento e comprensión da literatura científica do ámbito da actividade física e o deporte.
B11	Coñecemento e comprensión dos principios éticos necesarios para o correcto exercicio profesional.
B12	Aplicación das tecnoloxías da información e comunicación (TIC) ao ámbito das Ciencias da Actividade Física e do Deporte.
B13	Hábitos de excelencia e calidade no exercicio profesional.
B25	Habilidade de liderado, capacidade de relación interpersoal e traballo en equipo.
B26	Adaptación a novas situacións, a resolución de problemas e a aprendizaxe autónoma.

Resultados de aprendizaxe

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Comprender a literatura científica do ámbito da actividade física e o deporte, no relativo aos métodos estatísticos de investigación que frecuentemente aparecen na mesma.	B2
Saber aplicar as tecnoloxías da información e comunicación (TIC) ao ámbito das Ciencias da Actividade Física e do Deporte e especificamente manexar software estatístico e recursos de Internet.	B12
Desenvolver habilidades de traballo en equipo, incidindo no compromiso co traballo de grupo e a relación interpersoal sen aproveitarse do traballo dos compañeiros.	B25
Desenvolver habilidades para a adaptación a novas situacións, á resolución de problemas e á aprendizaxe autónoma.	B26
Desenvolver hábitos de excelencia e calidade no exercicio profesional.	B13
Coñecer e actuar dentro dos principios éticos necesarios para o correcto exercicio profesional, incidindo no relativo á obtención de datos, o segredo estatístico e a non manipulación de resultados.	B11
Fomentar a sensibilidade cara aos valores propios do pensamento científico: o cuestionamento das ideas intuitivas, a análise crítica das observacións, a necesidade de verificación, a capacidade de análise e síntese, a argumentación e toma de decisións desde criterios racionais.	B2 B13 B26

Contidos

Tema	
Tema 1. Método de investigación científica na actividade física e o deporte. Pasos e elementos do proceso de investigación.	Subtema: Introducción á investigación en actividade física e deporte 1.1 A ciencia e o método científico de resolución de problemas. 1.2 Partes dun artigo de investigación. 1.3 Tipos de investigación: analítica, descritiva, experimental, cualitativa. 1.4 Fiabilidade e validez dunha investigación científica.

Tema 2. Análise de datos e estatística aplicada.	Subtema: Introducción á Estatística. Análise descritiva unidimensional.
	2.1 Definición de Estatística e a súa relación coa investigación científica.
	2.2 Conceptos básicos de mostraxe e descrición de datos.
	2.3 Táboas de frecuencias e representacións gráficas.
	2.4 Medidas de posición, dispersión e forma.
	Subtema: Análise descritiva bidimensional.
	3.1 Táboas de continxencia, gráficas e medidas de asociación para atributos.
	3.2 Comparación descritiva dunha variable numérica en dúas ou máis grupos.
	3.3 Covarianza e correlación lineal.
	3.4 Regresión lineal simple.
	Subtema: Introducción á Inferencia Estatística e modelos de probabilidade.
	4.1. Introducción á Inferencia Estatística.
	4.2. Necesidade da probabilidade e as variables aleatorias: conceptos básicos.
	4.3. A distribución Normal. Aplicacións.
	4.4. Estimadores: media e proporción mostrais.
	4.5. Cálculo do tamaño da mostra.
	4.6. Intervalos de confianza para a media e proporción.
	Subtema: Contrastes de Hipóteses
	5.1 Definición e metodoloxía clásica dun contraste: tipos de hipóteses, erros asociados ao contraste, nivel de significación, rexión de rexeitamento.
	5.2 Nivel crítico ou p-valor.
	5.3 Enunciado de hipótese e interpretación dos principais contrastes: de normalidade, chi-cadrado de independencia, proba t de comparación de medias, de incorrelación.
Tema 3. Introducción á informática aplicada á estatística.	Subtema: Análise de datos reais con Calc e R Commander.
	6.1 Análise descritiva unidimensional.
	6.2 Análise descritiva bidimensional.
	6.3 Contrastes de hipóteses e Intervalos de confianza.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Sesión maxistral	11.25	11.25	22.5
Prácticas autónomas a través de TIC	0	25	25
Resolución de problemas e/ou exercicios	11.25	11.25	22.5
Prácticas en aulas de informática	26	13	39
Probas de resposta curta	2	15	17
Probas prácticas, de execución de tarefas reais e/ou simuladas.	4	20	24

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Sesión maxistral	Exposición por parte do profesor dos fundamentos teóricos, que deberán estudarse fóra de clase. Ao principio de cada tema proporcionarase aos alumnos apuntes e/ou material para un mellor seguimento da clase.
Prácticas autónomas a través de TIC	Metodoloxía de traballo grupal. Consiste en actividades en grupo co computador para a análise de datos, centrados na aplicación e interpretación dos conceptos e técnicas estatísticas de cada tema. Actividades en grupo co computador sobre artigos de investigación do ámbito da Actividade Física e o Deporte, para a súa análise e comprensión en relación á estruturación da investigación (obxectivos, metodoloxía e resultados) e ás técnicas estatísticas utilizadas.
Resolución de problemas e/ou exercicios	Resolución de exercicios e actividades de forma individual e/ou en grupo propostas polo profesor nun boletín asociado a cada tema para reforzar os conceptos da clase maxistral. Inclúe titorías do profesor para a resolución de dúbidas.

Prácticas en aulas de informática	Traballo dirixido polo profesor. Consiste no manexo de software estatístico para a análise de datos por parte de cada alumno. Fundamentalmente usaranse EXCEL ou CALC, e R Commander. En cada tema, traballárase sobre o computador seguindo un guión para aprender a aplicación, cálculo e interpretación dos conceptos e técnicas básicas de estatística sobre arquivos de datos, a maioría reais. Respecto ao tema 1, as prácticas céntranse na análise de artigos de investigación: tipo de investigación, estrutura: hipótese, metodoloxías, resultados e conclusións.
-----------------------------------	---

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Resolución de problemas e/ou exercicios	Calquera dúbida resolverase nas titorías habituais dos profesores.
Probos	Descrición
Probos prácticas, de execución de tarefas reais e/ou simuladas.	Calquera dúbida resolverase nas titorías habituais dos profesores.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Prácticas autónomas a través de TIC	Avaliación do traballo grupal. Cada actividade de grupo terá unha nota. Ao final calcularase unha nota media (ponderada, se procede) de todas as actividades.	20	B2 B12 B13 B25 B26
Probos de resposta curta	Exame de preguntas curtas e exercicios sobre os conceptos e técnicas expostos e discutidos nas clases, prácticas e actividades de grupo.	40	B13 B26
Probos prácticas, de execución de tarefas reais e/ou simuladas.	Avalíase a aprendizaxe da metodoloxía sesión maxistral e resolución de problemas e exercicios tutelados. Os exames de computador serán, tentativamente, 2 e realizaranse na aula de informática: 1. Análise de datos (descriptivo): temas 2 e 3. 2. Análise de datos (inferencia) e dun artigo de investigación: temas 1,4 e 5. Avalíase a aprendizaxe das prácticas de laboratorio e o adquirido nos traballos de grupo.	40	B2 B12 B13 B26

Outros comentarios sobre a Avaliación

En cada un dos exames é necesario ter unha nota mínima de 4 sobre 10 para poder compensalos na nota final. Para aprobar a materia hai que ter todos os exames compensables e alcanzar unha nota final maior ou igual que 5.

Se algún alumno non traballa sistematicamente nas actividades de grupo, poderá ser expulsado do mesmo.

Na segunda convocatoria repetirase a mesma estrutura de exames que durante o curso, para que cada alumno recupere a parte que lle corresponda.

As actividades de grupo non serán recuperables.

Dun curso para outro, e sempre que os profesores encargados da materia do seguinte curso estean de acordo, poderanse gardar as notas seguintes:

- A nota do exame escrito, se dita nota é maior ou igual que 5.
- A nota da parte práctica (actividades e exames de computador): se a media dos exames prácticos é maior ou igual que 5, sendo ambos os compensables (polo menos 4).

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía básica

- Barriopedro, M.I. y Muniesa, C. " Análisis de datos en las Ciencias de la Actividad Física y del Deporte. Pirámide. 2012.
- Thomas, J.R. y Nelson, J.K. "Métodos de investigación en actividad física". Paidotribo. 2007.
- Peña, D. y Romo, J. "Introducción a la estadística para las ciencias sociales". McGraw-Hill. 1999.

Bibliografía complementaria

- Namakforoosh, M. "Metodología de la investigación". Limusa. 2002.
- Ortega,E. et al. "Manual de estadística aplicada a las ciencias de la actividad física y el deporte". Murcia: DM, 2009.
- Sánchez Zuriaga, D. "Estadística aplicada a la fisioterapia, las ciencias del deporte y la biomecánica" Madrid: CEU, D. L. 2011.
- Cao, R. et al. "Introducción a la estadística y sus aplicaciones". Pirámide. 2001.
- Ríus, F. et al. "Bioestadística: métodos y aplicaciones". Universidad de Málaga. 1999.
- Rial, A. Varela, J. "Estadística práctica para la investigación en ciencias de la salud". Netbiblo. 2008.
- Carlberg, C.G."Análisis estadístico con Excel". Madrid: Anaya Multimedia, 2012.
- Cristófoli M. E. "Manual de Estadística con Excel". Omicrom System, 2007.
- Pérez López, C. "Estadística Aplicada a través de Excel". Prentice Hall. 2002.

Enlaces:

<https://estadisticaorquestainstrumento.wordpress.com/> ("La estadística una orquesta hecha instrumento". Incluye temas de Estadística para entender, aprender y disfrutar !!!)

<http://www.bioestadistica.uma.es/libro/> (Libro electrónico y recursos de Estadística)

<http://www.aulafacil.com/Excel/temario.htm> (Curso básico de Excel)

<http://www.dma.ulpgc.es/profesores/personal/asp/Documentacion/Manual%20R%20commander.pdf>

<http://knuth.uca.es/moodle/mod/resource/view.php?id=1126> (Introducción a R y R commander)

Recomendaciones

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Fundamentos dos deportes colectivos I				
Materia	Fundamentos dos deportes colectivos I			
Código	P02G050V01303			
Titulación	Grao en Ciencias da Actividade Física e do Deporte			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	9	OB	2	1c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Didácticas especiais			
Coordinador/a	Fernández Fraga, Fernando Viaño Santasmarinas, Jorge Juan			
Profesorado	Fernández Fraga, Fernando Viaño Santasmarinas, Jorge Juan			
Correo-e	fffraga@uvigo.es jorgeviano@gmail.com			
Web				
Descrición xeral	*FUNDAMENTACIÓN TEÓRICA DO *BC E O *BM ESTRUTURA FORMAL E FUNCIONAL DO *BC E O *BM O PROCESO DE INICIACIÓN DEPORTIVA Ao *BC E Ao *BM FUNDAMENTOS DIDÁCTICOS DO *BC E O *BM			

Competencias	
Código	
B7	Coñecemento e comprensión dos fundamentos, estruturas e funcións das habilidades e patróns da motricidade humana.
B10	Coñecemento e comprensión dos fundamentos do deporte.
B13	Hábitos de excelencia e calidade no exercicio profesional.
B14	Manexo da información científica básica aplicada á actividade física e ao deporte nas súas diferentes manifestacións.
B15	Capacidade para deseñar, desenvolver e avaliar os procesos de ensino- aprendizaxe relativos á actividade física e do deporte, con atención ás características individuais e contextuais das persoas.
B25	Habilidade de liderado, capacidade de relación interpersoal e traballo en equipo.
B26	Adaptación a novas situacións, a resolución de problemas e a aprendizaxe autónoma.
C1	Capacidade para deseñar, desenvolver e avaliar os procesos de ensino-aprendizaxe relativos á actividade física e ao deporte con atención ás características individuais e contextuais das persoas
C2	Capacidade para promover e avaliar a formación de hábitos perdurables e autónomos de práctica de actividade física e deporte entre a poboación escolar
C3	Capacidade para aplicar os principios fisiolóxicos, biomecánicos, comportamentais e sociais, na proposta de tarefas nos procesos de ensino-aprendizaxe a través da actividade física e o deporte
C4	Capacidade para identificar os riscos que se derivan para a saúde dos escolares debido á práctica de actividades físicas inadecuadas
C6	Capacidade para seleccionar e saber utilizar o material e equipamento deportivo adecuado para cada tipo de actividade nos procesos de ensino-aprendizaxe a través da actividade física e do deporte

Resultados de aprendizaxe		
Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe	
COÑECEMENTO E COMPRENSIÓN DOS FUNDAMENTOS DO BALONCESTO E O BALONMÁN	B7 B10	
APLICACIÓN DAS TECNOLOXÍAS DA INFORMACIÓN E COMUNICACIÓN (Tics) Ao ÁMBITO DO BALONCESTO E O BALONMÁN	B7 B15	C1 C2 C3 C6
HABILIDADE DE LIDERADO, CAPACIDADE DE RELACIÓN INTERPERSOAL E TRABALLO *NEQUIPO	B25	C4
ADAPTACIÓN A NOVAS SITUACIÓNS, A RESOLUCIÓN DE PROBLEMAS E A APRENDIZAXE AUTÓNOMA	B26	
HÁBITOS DE EXCELENCIA E CALIDADE NO EXERCICIO PROFESIONAL	B13	C4
ACTUACIÓN DENTRO DOS PRINCIPIOS ÉTICOS NECESARIOS PARA O CORRECTO EXERCICIO PROFESIONAL	B10 B13	C3 C4

CAPACIDADE PARA DESEÑAR, DESENVOLVER E AVALIAR Os PROCESOS DE ENSINO - APRENDIZAXE RELATIVOS AOs DEPORTES DE BALONCESTO E BALONMÁN, CON ATENCIÓN ÁS CARACTERÍSTICAS INDIVIDUAIS E *CONTEXTUALES DAS PERSOAS.	B15	C1 C2 C4
CAPACIDADE PARA PROMOVER E AVALIAR A FORMACIÓN DE HÁBITOS *PERDURABLES E AUTÓNOMOS DE PRÁCTICA DO BALONCESTO E O BALONMÁN	B10 B13	C2
CAPACIDADE PARA APLICAR Os PRINCIPIOS *FISIOLÓGICOS, *BIOMECÁNICOS, *COMPORTAMENTALES, E SOCIAIS, NO ÁMBITO DO BALONCESTO E O BALONMÁN	B10 B15 B25	C3 C4 C6
CAPACIDADE PARA IDENTIFICAR Os RISCOS QUE SE DERIVAN PARA A SAÚDE DA PRÁCTICA DO BALONCESTO E O BALONMÁN DE FORMA INADECUADA	B13 B15	C4
CAPACIDADE PARA SELECCIONAR E SABER UTILIZAR O MATERIAL E EQUIPAMENTO DEPORTIVO ADECUADO PARA O BALONCESTO E O BALONMÁN		C6
MANEXO DA INFORMACIÓN CIENTÍFICA BÁSICA APLICADA Ao ÁMBITO DO BALONCESTO E O BALONMÁN	B10 B14	

Contidos

Tema

1.- FUNDAMENTACIÓN TEÓRICA DO BALONCESTO E O BALONMÁN	1.1 - ORIXE E EVOLUCIÓN DO XOGO DO BALONCESTO E DOS seus DEPORTES ADAPTADOS: APROXIMACIÓN CONCEPTUAL. 1.2 - ORIXE E EVOLUCIÓN DO BALONMÁN
2.- FUNDAMENTOS TÉCNICO-TÁCTICOS DO BALONCESTO E DO BALONMÁN	2.1 - ACCIÓNS DO XOGADOR DE BC CON BALÓN. 2.2 - ACCIÓNS DO XOGADOR DE BC SEN BALÓN CUN COMPAÑEIRO QUE O POSÚE. 2.3 - ACCIÓNS DO XOGADOR DE BC SEN BALÓN. 2.4 - ACCIÓNS COLECTIVAS DO EQUIPO DE BC CON BALÓN. 2.5 - ACCIÓNS COLECTIVAS DO EQUIPO DE BC SEN BALÓN. 2.6 - FUNDAMENTOS TECNICO-TÁCTICOS DO BALONMÁN 2.7 - FUNDAMENTOS TÁCTICO-ESTRATÉXICOS BÁSICOS DO BALONMÁN
3.- ESTRUCTURA FORMAL E FUNCIONAL DO BALONCESTO E O BALONMÁN	3.1 - O REGULAMENTO DO BC: ESTRUCTURA FORMAL. 3.2 - SIMBOLOXÍA E TERMINOLOXÍA DO BC. 3.3 - ANALISIS DO BALONMÁN: Estructura formal e funcional
4.- O PROCESO DE INICIACIÓN DEPORTIVA Ao BALONCESTO E Ao BALONMÁN	4.1 - O BALONCESTO NO SISTEMA EDUCATIVO. 4.2 - ETAPAS DE INICIACIÓN AOS DEPORTES COLECTIVOS E DIDÁCTICA DO BALONCESTO 4.3 - METODOLOXIA DIDÁCTICA DO BALONMÁN: Fases do proceso de ensino-aprendizaxe 4.4.- OS MODELOS DE INICIACIÓN AOS DEPORTES COLECTIVOS: O BALONMÁN 4.5 - BALONMÁN ADAPTADO PARA A ATENCIÓN Á DIVERSIDADE.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Saídas de estudo/prácticas de campo	1	1	2
Estudo de casos/análises de situacións	2	12	14
Prácticas de laboratorio	26	52	78
Resolución de problemas e/ou exercicios	1	10	11
Sesión maxistral	20	40	60
Probas de tipo test	1	12	13
Probas de resposta curta	1	12	13
Resolución de problemas e/ou exercicios	1	20	21
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	1	12	13

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

Descrición

Saídas de estudo/prácticas de campo	*BALONMÁN: Existe a posibilidade de desprazarse a eventos deportivos de balonmán de polo menos dúas categorías diferentes para a observación en tempo real dos fundamentos técnico-tácticos do balonmán por parte de xogadores/*as federados/*as. O alumnado deberá facer o traballo solicitado na ficha deseñada para ese efecto co *objetivo de adquirir competencias de observación, rexistro e análise sistemática do xogo. Outra das saídas podería consistir na experimentación dunha modalidade máis recreativa do balonmán convencional (balonmán praia, etcétera) é espazos específicos para a súa práctica. Ditas saídas están supeditadas á aprobación por parte da Xunta de Centro e estar dotadas economicamente para poder realizar o traslado a través da "Convocatoria de Saídas de Campo" anual.
Estudo de casos/análises de situacións	BALONMÁN: Para a adquisición de competencias do profesorado no deseño de progresións, metodoloxías didácticas acordes á situación ou caso proporanse diferentes casos prácticos que requirirán a toma de decisión dos elementos didácticos máis adecuados ao mesmo.
Prácticas de laboratorio	Actividades de aplicación dos coñecementos a situacións concretas e de habilidades básicas e/ou específicas e *procedimentais relacionadas coa materia obxecto de estudo. Desenvolveranse en espazos especiais con equipamento especializado: pavillón da Facultade (campo de xogo de baloncesto e de balonmán), tamén poderán utilizarse espazos naturais adaptados convenientemente (praia, campos máis pequenos, etc.).
Resolución de problemas e/ou exercicios	Actividade na que se formulan problemas e/ou exercicios relacionados coa materia: por exemplo, 1. o deseño e representación gráfica de situacións de xogo en función duns obxectivos e contidos didácticos previamente expostos. 2. o deseño dunha sesión práctica de 45 minutos cuns obxectivos e contidos didácticos do balonmán concretos. O alumnado deberá asignar contidos e tarefas didácticas para cada unha das partes da sesión. Poderase solicitar ao alumnado que represente nas prácticas de laboratorio a sesión como medio de desenvolvemento das competencias didácticas específicas do baloncesto e/ou balonmán que se pretenden desenvolver na materia. Sería recomendable, por non dicir obrigatoria, polo menos unha *tutoría no horario do profesorado, para a revisión da devandita sesión previamente á entrega e impartición definitiva.
Sesión maxistral	Exposición por parte do profesorado dos *contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo alumnado.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Estudo de casos/análises de situacións	
Probas	Descrición
Resolución de problemas e/ou exercicios	

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Saídas de estudo/prácticas de campo	BALONMÁN: Asistencia e aproveitamento mediante a entrega das fichas e traballos vinculados ás mesmas. 0.25% En caso que durante o curso non leve a cabo esta actividade, a porcentaxe de avaliación correspondente sumarase a metodoloxía "prácticas de laboratorio"	0.25	B7 B15 B25	C1 C4

Prácticas de laboratorio	BALONCESTO: A asistencia ás prácticas é obrigatoria. Permítese un 10% de faltas. Os lesionados/débenas recoller a sesión e entregala. Valor da nota en baloncesto = 10%. BALONMÁN: A asistencia ás prácticas é obrigatoria debendo cumprirse un mínimo do 80%. É dicir, debe obterse un mínimo de 8 sobre 10 na asistencia. O valor deste apartado en balonmán é de 4,75% (do 100% da materia FDCI) Este é un requisito imprescindible para poder ser avaliado na parte de "traballo ou resolución de problemas/exercicios . En caso de ausencia nalgunha práctica que desexe xustificarse, debe presentarse a documentación pertinente nun prazo máximo de 15 días despois de dita ausencia. Non se admitirán xustificantes logo deste período salvo baixa permanente xustificada. Si a asistencia final non chega ao 80% mínimo, ou a nota de traballos/resolución de exercicios, que dependen da devandita asistencia ás prácticas de laboratorio estea en valores insuficientes, constituirán probas a valorar polo profesorado pero en ningún caso suporá que se considere a práctica como realizada.	14.75	B7 B10 B13 B15 B25	C1 C2 C3 C4 C6
Probas de tipo test	BALONCESTO: Selección dunha resposta correcta única entre 4 opcións. Os erros restan el 50% da puntuación de cada pregunta. 12,5% BALONMÁN: As probas de tipo test son de selección de resposta correcta única entre 4 opcións. Cada 3 preguntas mal resta unha ben. Para aprobar debe alcanzarse o 5 sobre 10 puntos. O valor desta parte é de 5% (sobre o 100% da materia) Esta metodoloxía forma parte do exame teórico, que consta de probas de resposta test e curta, podendo incluírse unha de desenvolvemento ou larga Non se gardarán as partes aprobadas para a seguinte edición ou convocatoria salvo anuncio expreso do profesorado por anuncio ou **mail a todo o alumnado.	17	B7 B15	C1 C2 C4 C6
Probas de resposta curta	BALONCESTO = 8%: deseño, descrición e representación gráfica de accións de xogo e/ou tarefas didácticas. BALONMÁN = 5%: deseño, descrición e representación gráfica de accións de xogo e/ou tarefas didácticas en función de obxectivos ou contidos didácticos concretos. Tamén se poderá solicitar a análise crítica e modificación/adaptación de secuencias de vídeo de xogo real ou simulado en función dos devanditos fundamentos didáctico xenerais e específicos do deporte (do balonmán). Esta parte do exame teórico, consta de probas de resposta test e curta, podendo incluírse unha de desenvolvemento ou longa: para aprobar debe alcanzarse o 5 sobre 10 puntos tanto en tipo test como curta (15%). Non se gardarán as partes aprobadas para a seguinte edición ou convocatoria salvo anuncio expreso do profesorado por anuncio ou e-mail a todo o alumnado.	13	B7 B13 B15	C1 C2 C4 C6

Resolución de problemas e/ou exercicios	BALONCESTO (20%)	45	B7	C1
	BALONMÁN (25%): Este apartado en balonmán rexerase polo que se desenvolve a continuación:		B10	C2
			B15	C3
			B25	C4
				C6
	Proba de obrigado cumprimento			
	Requisitos imprescindibles para a súa elaboración e avaliación:			
	1. Asistencia mínima do 80% ás prácticas de laboratorio			
	2. Entrega dun traballo/exercicio por cada práctica de laboratorio realizada a condición de que se cumpra o requisito nº1 (80% asistencia ás prácticas de laboratorio).			
	3. Para superar a materia debe superarse esta parte cun 50% dos puntos totais deste apartado (1/2 ou 10/20)			
	Poderase solicitar dous tipos de actividades formativas:			
	1. Deseño de sesións prácticas completas de 45 minutos en función dunhas competencias, obxectivos e contidos didácticos, e modelo de iniciación do balonmán.			
	2. Modificación, adaptación ou substitución de certas tarefas didácticas experimentadas nas prácticas de laboratorio en función duns obxectivos/contidos didácticos e do modelo de iniciación seguido na materia para comprobar a adquisición de competencias didácticas relacionadas co deporte do balonmán.			
	Estas últimas tarefas constituirían o que se podería chamar "memoria de prácticas" pero con tarefas de reflexión, resolución engadidas sobre as prácticas.			
	Contéplase a posibilidade de que devanditos traballos/exercicios expóñanse en pequeno grupo (4-5 persoas) en parte do tempo das prácticas de laboratorio (que en todo caso non superará o 25% das mesmas). Devandito deseño e exposición, en caso de levarse a cabo, farase en pequeno grupo de 4-5 persoas responsables.			
	Unha parte da nota obterase realizando unha actividade de procura de información bibliográfica no catálogo e bases de datos específicas da biblioteca, seguindo uns criterios de relevancia, para a fundamentación teórica dos exercicios ou problemas.			
	Os Servizos da Biblioteca do Campus de Pontevedra, en convenio co Título de Grao en CC da Actividade Física e do Deporte, para o desenvolvemento das Competencias Informacionais, colaboran activamente no desenvolvemento didáctico desta actividade desde o seu deseño, implantación, intervención e avaliación.			
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	BALONMÁN: Esta proba forma parte do exame teórico da materia, conxuntamente co tipo test e curtas.	10	B7	C2
			B10	C4
			B25	
	Para a comprobación da adquisición das competencias de aplicación teórico-práctica da materia utilizarase esta proba.			
	Valor dun 10% da parte teórica.			
	Cabe a posibilidade de que non se inclúa este tipo de proba no exame final. No devandito caso a porcentaxe asignada á mesma sumarase ás outras partes do exame (ou ao tipo test ou as curtas)			

Outros comentarios sobre a Avaliación

BALONMÁN: será obrigatorio superar e cumprir os requisitos mínimos de cada unha das partes estipuladas anteriormente e que resumen a continuación:

1. Prácticas de laboratorio (4,75%) e saídas de estudo/prácticas de campo (0,25%): requisito chegar aos 8 de 10 puntos =

80% de asistencia das prácticas e saídas. (5% en total). Requisito básico indispensable a superar para poder presentarse ao seguinte apartado.

2. Traballos, deseño de sesións e "memoria" de prácticas (que inclúe resolución de exercicios ou supostos sobre ditas prácticas): requisito aprobar cun 5 sobre 10 puntos (25% nota). Para ser avaliado no devandito apartado debe superarse o apartado 1.

3. Exame teórico: consta de probas de resposta test e curta, podendo incluírse unha de desenvolvemento ou longa: para aprobar debe alcanzarse o 5 sobre 10 puntos tanto en tipo test como curta (20%). Non se gardarán as partes aprobadas para a seguinte edición ou convocatoria salvo anuncio expreso do profesorado por anuncio ou *mail a todo o alumnado.

NOTA FINAL NA MATERIA DE FUNDAMENTOS DOS DEPORTES COLECTIVOS *I

Para realizar o cálculo da nota final é requisito que a nota de cada cada bloque temático por separado (baloncesto e balonmán) sexa como mínimo dun 4 sobre 10.

Se a nota final dun dos bloques (deporte) non chega ao 4 sobre 10, a materia estará suspensa, independentemente de que no outro bloque ou deporte aprobase ou teña moi boa nota.

As notas das partes ou bloques aprobados poderanse gardar para convocatorias posteriores en función do que describa o apartado "Segunda convocatoria (e/ou seguintes)

SEGUNDA CONVOCATORIA (E/Ou SEGUINTEs)

En 2ª convocatoria ou edición os criterios de avaliación serán os mesmos que na primeira.

Só se gardarán as notas das diferentes partes aprobadas da materia para a 2ª edición ou convocatoria do curso académico 2013-14. Unha vez superado devandito período o alumnado deberá volver cursar e superar ditas partes seguindo os criterios de avaliación da guía docente aprobada para o/o curso/*s seguinte/s.

Bibliografía. Fontes de información

BÁSICAS:

1. GRAÇA, A. Y OLIVEIRA, J. (1997). La enseñanza de los juegos deportivos. Barcelona: Paidotribo.
2. WISSEL, H. (1996). Baloncesto aprender y progresar. Paidotribo, Barcelona.
3. MARIOT, J (1995). Balonmano: De la escuela a las asociaciones deportivas. Lleida: Agonos
4. ESPAR, X. (2001). Balonmano. Barcelona : Martínez Roca

COMPLEMENTARIAS:

- BAYER, C. (1986). La enseñanza de los juegos deportivos colectivos. Hispano Europea. Barcelona.
- BLAZQUEZ, D. (1995). La iniciación deportiva y deporte escolar. INDE, Barcelona.
- HERNÁNDEZ MORENO, J y OTROS (2000) La iniciación a los deportes desde su estructura y dinámica. INDE. Barcelona.
- Gª EIROA, J. (2000). Deportes de equipo. INDE, Barcelona.
- LASIERRA G. Y LAVEGA P (1993). 1015 juegos y formas jugadas de iniciación a los deportes de equipo. Paidotribo, Barcelona.
- SAMPEDRO J (1999) Fundamentos de la táctica deportiva. Gymnos, Madrid.
- WWW.jes-soft.com/playbook/

COMPLEMENTARIA (BALONCESTO):

- BOSC, G. (1.996). Baloncesto iniciación y perfeccionamiento. Hispano Europea, Barcelona.
- KRAUSE V., MEYER D. and MEYER J. (1999). BasketballSkills & Drills. Human kinetics. USA. (2 CDs).
- TOUS, J. (1999). Reglamento de baloncesto comentado. Paidotribo, Barcelona.
- VARY, P (1995). 1000 ejercicios y juegos en baloncesto. Hispano Europea, Barcelona.
- BOSC, G. Y POULAIN T. (1996). Baloncesto, de la escuela... a las asociaciones deportivas. Agonos. Lérida.
- DERIO J. A. (1990). Metodología de baloncesto. Paidotribo, Barcelona.
- JUNOY, J (1996). La actividad física y deportiva extraescolar en los centros educativos. Baloncesto. MEC, Madrid.

- PEYRÓ, R. (1990). Manuapara escuelas de baloncesto. Gymnos, Madrid.
- TAVARES F., JANEIRA M.A., GRAÇA A., PINTO D. Y BRANDAO E. (2001). Tendencias actuais da investigación em basquetebol.Universidade de Oporto.

COMPLEMENTARIA (BALONMANO):

- Antón, J. (2001). Balonmano recreativo, para todos y en cualquier lugar. Madrid: Gymnos.
- Antón, J. (1990). Balonmano: Fundamentos y etapas de aprendizaje. Madrid: Gymnos.
- Antón, J. (1994). Balonmano: Metodología y alto rendimiento. Barcelona : Paidotribo.
- Antón, J. (2002). Balonmano. Táctica grupal defensiva: concepto, estructura y metodología. Granada: Grupo Editorial Universitario.
- Antón, J. (1998). Balonmano. Táctica grupal ofensiva: concepto, estructura y metodología. Granada: Grupo Editorial Universitario.
- Bayer, C. (1987). Técnica de balonmano: la formación del jugador. Barcelona: Hispano-Europea.
- Bonnefoy, G. (1999). Deportes para jugar en equipo. Enseñar balonmano para jugar en equipo. Barcelona: Inde.
- Czerwinski, J. (1993). Ebalonmano: Técnica, táctica y entrenamiento. Barcelona: Paidotribo.
- Federación Española de Balonmano (1995). Minibalonmano. Madrid: Gymnos.
- Kissling, R. (1995). 1000 ejercicios y juegos de balonmano. Madrid: Gymnos
- Lasierra, G. (2001). 1013 ejercicios y juegos aplicados al balonmano. Barcelona: Paidotribo
- Latiskevits, L.A. (1991). Balonmano. Barcelona: Paidotribo.
- Muller, M (1996). Balonmano: entrenarse jugando. Barcelona: Paidotribo
- Barcenás, D Y Roman, J. (1991). Balonmano: Técnica y metodología. Madrid: Gymnos.
- Ticó, J. (2000). 1013 Ejercicios y juegos polideportivos. Paidotribo, Barcelona.

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Fundamentos dos deportes colectivos II/P02G050V01403

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Fundamentos da motricidade/P02G050V01204

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Educación: Aprendizaxe e control motor na educación física e o deporte/P02G050V01102

Fundamentos da motricidade/P02G050V01204

Xogo motor/P02G050V01105

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Fundamentos dos deportes individuais				
Materia	Fundamentos dos deportes individuais			
Código	P02G050V01304			
Titulación	Grao en Ciencias da Actividade Física e do Deporte			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	9	OB	2	1c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Didácticas especiais			
Coordinador/a	Cancela Carral, José María Martínez Patiño, María José			
Profesorado	Cancela Carral, José María Martínez Patiño, María José			
Correo-e	chemacc@uvigo.es mjpatino@uvigo.es			
Web	http://www.healthyfit.es			
Descrición xeral	Análisis del proceso de enseñanza-aprendizaje de la natación y atletismo			

Competencias

Código	
B10	Coñecemento e comprensión dos fundamentos do deporte.
B12	Aplicación das tecnoloxías da información e comunicación (TIC) ao ámbito das Ciencias da Actividade Física e do Deporte.
B13	Hábitos de excelencia e calidade no exercicio profesional.
B14	Manexo da información científica básica aplicada á actividade física e ao deporte nas súas diferentes manifestacións.
B20	Capacidade para identificar os riscos que se derivan para a saúde da práctica de actividades físicas inadecuadas.
B23	Capacidade para seleccionar e saber utilizar o material e equipamento deportivo axeitado para cada tipo de actividade.
B24	Actuación dentro dos principios éticos necesarios para o correcto exercicio profesional.
B25	Habilidade de liderado, capacidade de relación interpersoal e traballo en equipo.
B26	Adaptación a novas situacións, a resolución de problemas e a aprendizaxe autónoma.
C1	Capacidade para deseñar, desenvolver e avaliar os procesos de ensino-aprendizaxe relativos á actividade física e ao deporte con atención ás características individuais e contextuais das persoas
C2	Capacidade para promover e avaliar a formación de hábitos perdurables e autónomos de práctica de actividade física e deporte entre a poboación escolar
C3	Capacidade para aplicar os principios fisiolóxicos, biomecánicos, comportamentais e sociais, na proposta de tarefas nos procesos de ensino-aprendizaxe a través da actividade física e o deporte
C4	Capacidade para identificar os riscos que se derivan para a saúde dos escolares debido á práctica de actividades físicas inadecuadas

Resultados de aprendizaxe

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Seleccionar e saber utilizar o material e equipamento deportivo axeitado para cada tipo de actividade a desenvolver no atletismo e natación.	B10	C2
	B12	
	B13	
	B14	
	B23	
	B26	
Aplicar na práctica dos coñecementos adquiridos sobre o ensino do Atletismo e Natación.	B10	C1
	B12	C2
	B23	C3
	B24	
Adquirir actitudes didácticas e pedagóxicas adaptadas á metodoloxía do ensino do atletismo e natación.	B12	C2
	B20	
	B25	
	B26	

Ser capaz de realizar programación de actividades do atletismo e natación.	B14 B20	C1 C2 C3 C4
Localizar a información necesaria nas fontes bibliográficas específicas e xerais relacionadas co atletismo e natación.	B10 B14 B24	C4
Coñecer e utilizar con precisión a terminoloxía específica propia do noso ámbito nos deportes de atletismo e natación.	B10 B14 B25	C1 C3
Analizar de forma crítica as exposicións de diversos autores ou teorías	B13 B24 B25 B26	C3

Contidos

Tema

Bloque Temático 1. Fundamentación teórica de la natación y el atletismo.	Os catro bloques temáticos teñen o seu desenvolvemento en 9 Unidades didácticas.
Bloque Temático 2. Fundamentos técnico-tácticos y didácticos de la natación y el atletismo.	Atletismo:
Bloque Temático 3. Estructura formal y funcional de la natación y el atletismo.	UD. I: As carreiras: Presentación da materia. Conceptos básicos da evolución histórica das carreiras, as saídas de tacos e de pé, as substitucións e os valos. Conceptos básicos das regras principais aplicables á iniciación das carreiras, as saídas de tacos e de pé, as substitucións e os valos. Bases estruturais fundamentais da técnica de carreira, da técnica da saída de tacos e de pé, da técnica e estratexia do cambio da testemuña e da técnica do paso do valo. Principios xerais e específicos da observación sistemática da técnica de carreira, da técnica da saída de tacos e de pé, da técnica e estratexia do cambio da testemuña e da técnica do paso do valo. Sesións prácticas de cada unha das técnicas que compoñen a UD.
Bloque Temático 4. El proceso de iniciación deportiva de la natación y el atletismo.	UD. II: Os saltos: Conceptos básicos da evolución histórica do salto de lonxitude, do triplo salto, do salto de altura e do salto con pértiga. Conceptos básicos das regras principais aplicables á iniciación do salto de lonxitude, do triplo salto, do salto de altura e do salto con pértiga. Bases estruturais fundamentais da técnica do salto de lonxitude, da técnica do triplo salto, da técnica do salto de altura e da técnica do salto con pértiga. Principios xerais e específicos da observación sistemática da técnica do salto de lonxitude, da técnica do triplo salto, da técnica do salto de altura e da técnica do salto con pértiga. Sesións prácticas de cada unha das técnicas que compoñen a UD.
	UD. III: Os lanzamentos: Conceptos básicos da evolución histórica do lanzamento de peso, do lanzamento de disco, do lanzamento de xavelina e do lanzamento de martelo. Conceptos básicos das regras principais aplicables á iniciación do lanzamento de peso, do lanzamento de disco, do lanzamento de xavelina e do lanzamento de martelo. Bases estruturais fundamentais da técnica do lanzamento de peso, da técnica do lanzamento de disco, da técnica do lanzamento de xavelina e da técnica do lanzamento de martelo. Principios xerais e específicos da observación sistemática da técnica do lanzamento de peso, da técnica do lanzamento de disco, da técnica do lanzamento de xavelina e da técnica do lanzamento de martelo. Sesións prácticas de cada unha das técnicas que compoñen a UD.
	UD. IV: As probas combinadas: Conceptos básicos da evolución histórica das probas combinadas. Conceptos básicos das regras principais aplicables á iniciación das probas combinadas. Conceptos básicos de xogando ao atletismo. Estructuración das prácticas. Sesións prácticas de xogando ao atletismo.
	Natación:
	UD. I: Formulacións das actividades acuáticas: Presentación da materia cunha introdución aos diferentes tipos de actividades que se desenvolven na actualidade no ámbito da actividade acuática e dos factores que inciden na elección das diferentes formulacións.
	UD. II: Metodoloxía do proceso de ensino da natación. Tendencias actuais no ensino da natación. Aplicación dos estilos de ensino, análise das variables e condicionantes que inciden na elaboración dun programa de actividades acuáticas desde o punto de vista didáctico.
	UD. III: Etapa de adaptación ao medio acuático. Coñecer os procesos básicos de iniciación e familiarización co medio acuático. Coñecer os mecanismos de execución, variables e procesos no ensino da respiración. Coñecer os factores que inflúen nos mecanismos de flotación, propulsión e resistencia así como nos procesos de ensino dos mesmos.
	UD. IV: Etapa de dominio do medio acuático. Presentación das habilidades e destrezas básicas aplicadas ao ámbito da natación: conceptos e procesos de aprendizaxe. Etapa de dominio
	UD. V: Descrición básica das técnicas de natación. Introdución histórica da evolución ao longo do tempo da técnica do catro estilos: crol, costas, braza e bolboreta. Descrición e análise das bases estruturais de cada un dos estilos: posición do corpo, traxectorias básicas dos brazos, acción de pernas, respiración e coordinación completa dos movementos. Descrición e coñecemento das técnicas de saídas e viraxes de cada un dos estilos de nado e probas de estilo individual.

Planificación			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Sesión maxistral	30	19	49
Resolución de problemas e/ou exercicios	2	3	5
Titoría en grupo	3	6	9
Traballos tutelados	5	10	15
Prácticas de laboratorio	45	90	135
Probas de tipo test	1	0	1
Informes/memorias de prácticas	1	10	11
*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.			

Metodoloxía docente	
	Descrición
Sesión maxistral	Exposición oral con apoio audiovisual dos contidos da materia objeto de estudo, bases teóricas e/ou directrices do traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.
Resolución de problemas e/ou exercicios	O profesor expoñerá os aspectos básicos da materia
Titoría en grupo	Asistencia a actividades formativas fora da uvigo, para analizar o funcionamento de programas acuáticos
Traballos tutelados	Desenvolvemento de traballo en grupo sobre a *temática da *asignatura e *tutorizados polo docente.
Prácticas de laboratorio	Desenvolveranse os conceptos prácticos sobre os deportes individuais de *natación e *atletismo

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Traballos tutelados	El alumno recibirá atención individualizada en el horario de tutorías establecido a tal fin durante todo el curso académico. Para las consulta del horario de tutorías y el lugar se debe consultar la web de la Facultade de Ciencias da Educación e do deporte. (webs.uvigo.es/feduc)

Avaliación				
	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Sesión maxistral	O bloque temático de ATLETISMO será avaliado cun exame de preguntas para desenvolver / cuestións de múltiple elección ou de resposta curta.	25	B10 B13 B14 B23	C1 C2 C3
Traballos tutelados	No bloque de NATACIÓN desenvolveranse traballos propostos polo docente nos cales o alumno mediante o traballo en grupo debera analizar os puntos que se determinen no temario. Se a planificación o permite estes traballos expoñeranse e defendeeran en clase.	30	B10 B12 B14 B23 B26	C1 C4
Prácticas de laboratorio	En el bloque temático de ATLETISMO, Se evalúa en esta metodología las prácticas de la asignatura que serán supervisadas en un exámen práctico de todas o alguna de las prácticas realizadas. Se evaluará con el 50% de la nota final. En esta nota final se tendrán en cuenta las exposiciones prácticas realizadas en las clases a lo largo del curso.	25	B10 B12 B14 B20 B24 B25 B26	C2
Probas de tipo test	No bloque de NATACIÓN a avaliación sera apto/no apto. O bloque temático de NATACIÓN será avaliado cun exame de preguntas para desenvolver / cuestións de múltiple elección ou de resposta curta.	20	B10 B12 B20 B24 B25 B26	C2 C3 C4

Outros comentarios sobre a Avaliación

Será necesario superar ambos bloques: NATACIÓN Y ATLETISMO para superar la materia.

Bibliografía. Fontes de información

-

BIBLIOGRAFÍA FUNDAMENTAL del BLOQUE TEMÁTICO DE ATLETISMO

- Bravo Ducal, J. (2008). [Atenas 1896 Atenas 2004, más de un siglo de atletismo olímpico]. Madrid: Ed. Real Federación Española de Atletismo.
- Campos Granell, J. y ENRIQUE GALLACH, J. (2004). "Técnicas de atletismo. Manuel práctico de enseñanza". Barcelona: Ed. Paidotribo.
- García, J., Durán, y Sainz, A. (2004). [Jugando al atletismo]. Madrid: Ed. Real Federación Española de Atletismo.
- Hornillos, I. (2000). [Atletismo]. Barcelona: Ed. Inde.
- Seners, P. (2000). [Didáctica del Atletismo]. Barcelona: Ed. Inde.
- Valero, A. y Conde, J. L. (2003). [La iniciación al atletismo a través de los juegos] (El enfoque ludotécnico en el aprendizaje de las disciplinas atléticas). Málaga: Ed. Aljibe.

BIBLIOGRAFÍA COMPLEMENTARIA:

- Piasenta, J. (2000). [Aprender a Observar: Formación para la observación del comportamiento del deportista]. Barcelona: Ed. Inde.

Parte II: NATACIÓN I

BIBLIOGRAFÍA FUNDAMENTAL DEL BLOQUE TEMÁTICO DE NATACIÓN

- Cancela, JM et al (2008) Tratado de Natación. De la iniciación al perfeccionamiento (Vol1). Barcelona. Ed. Paidotribo.
- Cancela, JM et al (2008) Tratado de Natación. De perfeccionamiento al Alto rendimiento (Vol2). Barcelona. Ed. Paidotribo.
- Cancela, JM et al (2003) La iniciación deportiva: La natación. Sevilla. Ed. Wanceulen.
- Chollet, D (2003). Natación deportiva : enfoque científico : bases biomecánicas, técnicas y psicológicas : aprendizaje, evaluación y corrección de las técnicas de natación Barcelona: Ed.Inde.
- Federación Española de Natación (2005) Reglamento de natación Madrid. Ed. Federación Española de Natación.
- Franco. P.: Navarro, F. (1980) Natación. Habilidades acuáticas para todas las edades. Ed. Hispano-Europea. Barcelona
- Maglischo, E.W. (1995) Nadar más rápido : tratado completo de natación. Barcelona Ed. Hispano Europea
- Martín, O. (1993) Juegos y recreación deportiva en el agua Madrid: Ed. Gymnos.
- Moreno Murcia, J. A. (1998) Bases metodológicas para el aprendizaje de las actividades acuáticas educativas Ed. INDE. Barcelona
- Navarro, F, (1990) Hacia el dominio de la natación Madrid: Ed. Gymnos.
- Navarro, F. (1995) Iniciación a la natación manuales para la enseñanza. Ed. Gymnos. Madrid
- Noble, J. (2001) Natación para niños: juegos y actividades Ed.: Tutor, D.L. Madrid.
- Pansu, Claudie. (2002) El agua y el niño : un espacio de libertad, unas relaciones privilegiadas. Ed. INDE.Barcelona.
- Schmitt,P.(2000) Nadar: del descubrimiento al alto nivel: un enfoque innovador en la enseñanza de la natación. Ed. Hispano Europea. Barcelona.
- Katz, J. (2000) Ejercicios en el agua para todos. Ed: Tutor, D.L. Madrid
- Noble, J. (2001) Natación para niños: juegos y actividades Ed.: Tutor, D.L. Madrid

Recomendaciones

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Fisioloxía: Fisioloxía do exercicio II				
Materia	Fisioloxía: Fisioloxía do exercicio II			
Código	P02G050V01401			
Titulación	Grao en Ciencias da Actividade Física e do Deporte			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	FB	2	1c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento	Didácticas especiais			
Coordinador/a	García Soidan, José Luís			
Profesorado	García Soidan, José Luís Silva Alonso, Telmo			
Correo-e	jlsoidan@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral				

Competencias	
Código	
B20	Capacidade para identificar os riscos que se derivan para a saúde da práctica de actividades físicas inadecuadas.
B21	Capacidade para planificar, desenvolver e controlar a realización de programas de actividades físicodeportivas.
C3	Capacidade para aplicar os principios fisiolóxicos, biomecánicos, comportamentais e sociais, na proposta de tarefas nos procesos de ensino-aprendizaxe a través da actividade física e o deporte
C9	Capacidade para promover e avaliar a formación de hábitos perdurables e autónomos de práctica actividade físico-deportiva na poboación que realiza adestramento deportivo
C13	Capacidade para avaliar a condición física e prescribir exercicio físico orientado cara á saúde
C17	Capacidade para planificar, desenvolver e controlar a realización de programas de actividades físico-deportivas orientada á saúde

Resultados de aprendizaxe		
Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Coñecemento e comprensión dos factores fisiolóxicos e biomecánicos que condicionan a práctica da actividade física e o deporte.	B20 B21	C3 C9 C13 C17
Coñecemento e comprensión dos efectos da práctica do exercicio físico sobre a estrutura e función do corpo humano.	B20 B21	C3 C9
Coñecemento e comprensión da literatura científica do ámbito da actividade física e o deporte.	B21	C3 C13 C17
Capacidade para promover e avaliar a formación de hábitos perdurables e autónomos de práctica actividade físico-deportiva na poboación que realiza adestramento deportivo	B20 B21	C9 C13 C17
Capacidade para aplicar os principios fisiolóxicos, biomecánicos, comportamentais e sociais ao campo da actividade física e a saúde	B21	C3 C17
Capacidade para identificar os riscos que se derivan para a saúde, da práctica de actividades físicas inadecuadas nos practicantes de actividade físico-deportiva recreativa	B20 B21	C3 C13 C17

Contidos	
Tema	
1. Adaptacións cardiocirculatorias no exercicio.	Tema 1. Modificacións e Adaptacións cardio-vasculares producidas polo esforzo e o exercicio físico. Tema 2.-Modificacións e adaptacións sanguíneas inducidas polo esforzo e o exercicio físico.

2. Modificacións respiratorias, do equilibrio acedo-base e hidroelectrolíticas no exercicio.	Tema 3. Ventilación, transporte de osíxeno e dióxido de carbono (CO2) en esforzo. Tema 4. Equilibrio acedo-base e Función Renal. Tema 5. Fatiga e Síndrome de Sobreentrenamento.
3. Fisioloxía ambiental e do rendemento físico.	Tema 6. Respostas fisiolóxicas ante distintas situacións ambientais.
4. Nutrición no exercicio.	Tema 7. A alimentación no deporte. Tema 8.- Hidratación, axudas ergoxénicas e dopaxe no deporte.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Sesión maxistral	22.5	0	22.5
Traballos tutelados	2.5	2.5	5
Prácticas de laboratorio	60	45	105

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Sesión maxistral	Exposición dos contidos da materia
Traballos tutelados	Titorías obrigatorias individuais e en grupos pequenos. Resolución de exercicios, debates, seminarios, etc. Documentación dos traballos e actividades autónomas do alumno. A cada grupo asignaráselle un traballo relacionado cos contidos da materia, que deberá desenvolver ao longo do cuadrimestre, e presentar o último día de clase. No calendario están sinalados os días dos traballos tutelados.
Prácticas de laboratorio	Resolución de exercicios na aula/laboratorio, baixo a dirección do profesor. Aplicación a nivel práctico da teoría nun ámbito do coñecemento nun contexto determinado. Exercicios prácticos.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Traballos tutelados	Atención individual e en pequenos grupos para verificar os coñecementos adquiridos. Resolución de exercicios, debates, elaboración de traballos, seminarios E orientación sobre os traballos que deben presentar para a súa avaliación. Documentación para os traballos realizados de face á actividade autónoma do alumno.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Sesión maxistral	A avaliación das sesións maxistras realizarase mediante preguntas tipo test de resposta única, sobre tódolos temas recollidos nos contidos da materia. A puntuación total deste apartado será de 5.5 puntos.	55	B20 B21	C3 C9 C13 C17
Traballos tutelados	*Traballos presentados (3): 1.5 puntos, desglosados en: -Traballo 1...0,5 puntos -Traballo 2...0,5 puntos -Traballo 3...0,5 puntos	15	B20 B21	C3 C13 C17
Prácticas de laboratorio	* Asistencia ao 80% ou máis das prácticas.... 3 puntos	30	B21	C3 C9 C13 C17

Outros comentarios sobre a Avaliación

Para superar a materia, o alumnado deberá obter 5 puntos ou máis, sumando a parte teórica, a práctica e os traballos. Para poder realizar o exame teórico, e preciso que o alumno asistise o 80% das prácticas.

Cada un dos tres traballos valorarase cos seguintes criterios: a)Presentación correcta; b)Contido adecuado; c)Figuras e Taboas pertinentes; d)Referencias bibliográficas de artigos indexados (mínimo de 4).

A superación das prácticas de Laboratorio gárdase ata a terceira convocatoria.

Bibliografía. Fontes de información

BIBLIOGRAFIA BASICA:

- López Chicharro. FISIOLÓGIA DEL ENTRENAMIENTO AERÓBICO. 2013
- Calderón Montero. Fisiología Humana aplicada a la actividad física. Ed. Panamericana. 2012.
- Powers Scott. Exercise Physiology: Theory and Application to Fitness and Performance. 2012.
- McArdle, William D. Essentials of exercise physiology. Lippincott Williams & Wilkins, Baltimore, MD, 2006.
- Lopez Chicharro J, Hernández Vaquero M. Fisiología del Ejercicio. Ed. Panamericana, 3ª edición, Madrid 2006.
- Wilmore JH, Costill DL. Fisiología del Esfuerzo y del Deporte. Ed. Paidotribo, 5ª Edición, Barcelona, 2004.
- Astrand PO, Rodahl K. Fisiología del trabajo físico. Ed. Panamericana, 3ª Edición. Buenos Aires, 1992.

BIBLIOGRAFIA COMPLEMENTARIA:

- 1.- Mora Rodríguez, Ricardo. Fisiología del deporte y el ejercicio: prácticas de campo y laboratorio. Ed. Médica Panamericana, Madrid, 2009.
- 2.- Villa JG., Córdova A., González J. Nutrición del Deportista. Ed. Gymnos. Madrid, 2000.
- 3.- Legido Arce JC., Segovía Martínez JC., L-Silvarrey Varela FJ. Manual de Valoración Funcional. Ediciones Eurobook, Madrid, 1996.
- 4.- George JD., Garth Fisher A., Vehrs PR. Test y Pruebas Físicas. Ed. Paidotribo. Barcelona, 1996.
- 5.- López-Chicharro J, Legido JC. Umbral Anaeróbico. Ed. Interamericana, Madrid 1991.
- 6.- López-Chicharro J. Transición Aeróbica-Anaeróbica. Ed. Master Line & Prodigio SL, Madrid, 2004.
- 7.- Terreros JL., Navas F. Valoración Funcional, Aplicaciones al entrenamiento deportivo. Ed. Gymnos. Madrid, 2003.
- 8.- Córdova Martínez A. La Fatiga muscular en el rendimiento deportivo. Ed. Síntesis, Madrid 1997.
- 9.- Barbany JR. Fisiología del Ejercicio Físico y del Entrenamiento. Ed. Paidotribo, Barcelona 2002.
- 10.- Fernández-García B., Terrados N. La Fatiga del Deportista. Ed. Gymnos. Madrid, 2004.
- 11.- Córdova A, Álvarez de Mon M. Inmunidad en el Deporte. Ed. Gymnos, Madrid, 2001.
- 12.- Bernadot D. Nutrición deportiva avanzada. Ed. Tutor: Madrid. 2007.
- 13.- Clark N. La guía de la nutrición deportiva. Ed. Paidotribo: Badalona. 2006.
- 14.- Burke L. Nutrición en el Deporte. Ed. Panamericana: Madrid. 2010.
- 15.- Cabañas MD, Esparza F. (Coords.) Compendio de Cineantropometría. CTO D.L.: Madrid. 2009.

Recomendacións

Materias que se recomienda ter cursado previamente

Fisioloxía: Fisioloxía do exercicio I/P02G050V01104

Outros comentarios

Para aprobar a asignatura é importante ter superada a asignatura Fisioloxía do Exercicio I.

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Expresión corporal e danza				
Materia	Expresión corporal e danza			
Código	P02G050V01402			
Titulación	Grao en Ciencias da Actividade Física e do Deporte			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	2	2c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento	Didácticas especiais			
Coordinador/a	Fernández Villarino, María de los Ángeles			
Profesorado	Fernández Villarino, María de los Ángeles Freire Maceiras, Rebeca Maria			
Correo-e	marianfv@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral				

Competencias	
Código	
B1	Conceptualización e identificación do obxecto de estudo das Ciencias da Actividade Física e do Deporte.
B2	Coñecemento e comprensión da literatura científica do ámbito da actividade física e o deporte.
B9	Coñecemento e comprensión dos fundamentos do exercicio físico, xogo motor, danza, expresión corporal e actividades na natureza.
B12	Aplicación das tecnoloxías da información e comunicación (TIC) ao ámbito das Ciencias da Actividade Física e do Deporte.
B13	Hábitos de excelencia e calidade no exercicio profesional.
B14	Manexo da información científica básica aplicada á actividade física e ao deporte nas súas diferentes manifestacións.
B15	Capacidade para deseñar, desenvolver e avaliar os procesos de ensino- aprendizaxe relativos á actividade física e do deporte, con atención ás características individuais e contextuais das persoas.
B24	Actuación dentro dos principios éticos necesarios para o correcto exercicio profesional.
B25	Habilidade de liderado, capacidade de relación interpersoal e traballo en equipo.

Resultados de aprendizaxe	
Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe
- Coñecer os fundamentos básicos da expresión corporal e da danza.	B1 B2 B9
- Entender a expresión corporal e a danza como medio de comunicación interpersoal.	B15
- Diferenciar os compoñentes da expresión corporal e a danza e o seu contido educativo.	B9 B15
- Ser capaz de planificar e programar actividades de Expresión Corporal e Danza	B9 B15
- Buscar información e recursos para actuar ante as dificultades de práctica *motriz dos alumnos	B9 B12 B14 B15
Ser capaz de planificar para avaliar	B25
- Favorecer o traballo en equipo	B13 B24 B25
- Fomentar no alumnado actitudes de respecto á diversidade e á *interculturalidad	B15 B24
Xerar inquietude e motivación cara á profundización no estudo da danza e a expresión corporal	B2 B12 B13 B25

Contidos
Tema

BLOQUE *I. Fundamentos da expresión corporal e da danza	1. A expresión corporal e a danza no contexto *educativo. 1.1. a expresión corporal e a danza nos diferentes *curriculums educativos. 1.2. Obxectivos e bloques de contidos. 1.3. Carácter global e interdisciplinar. 1.4. A expresión corporal e a danza como medio de integración.
BLOQUE *II. Linguaxe corporal e comunicación.	2. Consideracións básicas en torno ao corpo e á comunicación. 2.1. O corpo. 2.2. A linguaxe do corpo.
BLOQUE *III. Aspectos *metodológico-didácticos da expresión corporal e da danza.	3. Formulación didáctica da expresión corporal e da danza. 3.1. Orientacións e didáctica da expresión corporal. 3.2. Orientacións e didáctica da danza.
BLOQUE *IV. As dimensións e os compoñentes do movemento creativo.	4.1. Os preliminares. 4.2. A dimensión corporal. 4.3. A toma de conciencia do corpo expresivo. 4.4. A dimensión espacial. 4.5. A dimensión temporal. 4.6. A dimensión dinámica. 4.7. A dimensión extensiva. 4.8. A dimensión *relacional.
BLOQUE *V. Compoñentes da expresión corporal e da danza	5. Presentación e coñecemento do grupo 5.1. O grupo clase ante as actividades de expresión corporal e danza. 5.2. Presentación e coñecemento do grupo. 6. Ritmo 6.1. Ritmos internos e ritmos externos. 6.2. Compoñentes do ritmo desde o punto de vista musical. 6.3. Adaptación do movemento a diferentes ritmos musicais. 6.4. Valoración expresiva do movemento e do ritmo. 7. Espazo. 7.1. Valoración expresiva do espazo. 7.2. Análise dos compoñentes do espazo. 7.3. Tipos de espazos. 7.4. Figuras e volumes. 8. Corpo e movemento. 8.1. Conciencia corporal. 8.2. Corpo anatómico. 8.3. Corpo *comunicativo. 8.4. Corpo expresivo. 9. Os Obxectos en Expresión Corporal e Danza 9.1. Funcións dos materiais. 10. Calidade do Movemento. 10.1. Enerxía do movemento. 10.2. *Dinamoritmos.
BLOQUE *VI. Técnicas e estilos da expresión corporal e da danza.	11. Danza Clásica. 11.1. Posición Corporal Básica. 11.2. Posicións de brazos e de pés. 11.3. elementos técnicos da danza: *pliés, *jettes, releve. 12. Danza contemporánea. 12.1. Partes dunha sesión de danza. 12.2. Código de movemento da danza contemporánea. 13. Proceso de composición *coreográfica.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Sesión maxistral	30	15	45
Prácticas de laboratorio	30	30	60
Resolución de problemas e/ou exercicios	11	11	22
Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	0	2	2
Traballos tutelados	8.5	8.5	17
Resolución de problemas e/ou exercicios	2	0	2
Traballos e proxectos	2	0	2

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Sesión maxistral	Actividade expositiva por parte do profesorado
Prácticas de laboratorio	Técnicas *grupales participativas. *Vivenciación dos contidos prácticos da materia guiados polas profesoras.
Resolución de problemas e/ou exercicios	Traballo dirixido polas profesoras. Técnicas *grupales participativas. Exporanse pequenas tarefas e problemas que se resolverán virtualmente mediante a plataforma de *teleformación Tem@. Ademais realizarase unha coreografía final e puntualmente traballarase sobre artigos científicos relacionados coa materia e que proporcionarán as profesoras
Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	Documentación para a realización dos traballos tutelados. preparación das avaliacións.
Traballos tutelados	Técnicas *grupales participativas. Todos os traballos necesarios para a superación da materia serán tutelados no seu transcurso, ben de maneira presencial cando se resolvan deste xeito; ben de maneira virtual. Con esta metodoloxía tamén se resolverá a avaliación do alumnado tanto teórica coa realización dun mapa conceptual como *práctica

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Resolución de problemas e/ou exercicios	A través da plataforma *Tem@ expóranse diferentes problemas e exercicios que se resolverán de maneira telemática e que serán atendidos a través dun foro de debate aberto de maneira paralela á formulación ben do problema, ben dos exercicios.
Traballos tutelados	Ao longo da materia, o alumnado realizará un mapa conceptual que terá como apoio dous tipos de accións: por unha banda sesións específicas nas que as profesoras darán *feedback sobre o proceso de construción do mimo, e que serán de carácter presencial. Doutra banda, 1 *tutoría específica ao mes na que en grupos reducidos tratarase o mapa conceptual.
Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	O alumnado realizará labores de documentación para o mapa conceptual e para o libreto da representación *coreográfica. En todo momento o apoio realizarase, ben vía presencial (*tutorías), ben vía virtual (*Tem@).
Probas	Descrición
Resolución de problemas e/ou exercicios	A través da plataforma *Tem@ expóranse diferentes problemas e exercicios que se resolverán de maneira telemática e que serán atendidos a través dun foro de debate aberto de maneira paralela á formulación ben do problema, ben dos exercicios.
Traballos e proxectos	Á hora de elaborar a coreografía o alumnado disporá durante as sesións prácticas, das dúas profesoras da materia para poder preguntar, valorar e discutir o traballo realizado. Así mesmo, durante as *tutorías dese período, a temática relacionada coas coreografías prácticas terá preferencia.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Sesión maxistral	Elaboración dun mapa conceptual dos contidos da materia que se elaborará ao longo do curso e que se defenderá mediante exposición oral ao finalizar os contidos	50	B1 B2 B9 B12 B14
Resolución de problemas e/ou exercicios	Neste apartado valorarase a participación do alumnado en diferentes problemas e exercicios que se expoñan ao longo do curso. Son tarefas de carácter voluntario e que sempre repercutirán en positivo na cualificación do alumnado	0	
Traballos e proxectos	Neste apartado valoraremos o proceso de construción *coreográfica e o resultado da mesma. Ponderarase neste apartado o proceso cun 80% e o resultado cun 20%. O proceso controlarase coa elaboración, por parte do profesorado, dun diario individualizado de cada grupo, das sesións desenvolvidas para a elaboración da coreografía	50	B13 B15 B24 B25

Outros comentarios sobre a Avaliación

A cualificación final da materia calcularase a partir da suma das notas parciais de cada metodoloxía de avaliación, é dicir:

mapa conceptual (50%) + valoración do proceso de elaboración da coreografía (50%) ; a condición de que se supere o 50% de cada unha das partes. Cando o alumno necesite de máis dunha convocatoria para superar a materia, gardaranse notas parciais durante a segunda edición da convocatoria; é dicir, na convocatoria de xullo manteranse aquelas notas parciais que o alumnado teña superadas, e só presentarán aquelas que non superaron. Por tanto, para as demais convocatorias, o alumnado deberá concorrer a unha proba escrita de pregunta curta para superar a materia.

Bibliografía. Fontes de información

- Sefchovich, G., **Expresión corporal y creatividad**, 2005,
- Learreta Ramos, B.; Ruano Arriaga, K. y Sierra Zamorano, M.A., **Didáctica de la expresión corporal: talleres monográficos**, 2006,
- Martínez López, E., **Ritmo y expresión corporal mediante coreografías**, 2006,
- Motos Teruel, T., **Prácticas de la expresión corporal**, 2007,
- Trias, N.; Pérez, S. y Araújo, J., **Juegos de música y expresión corporal**, 2007,
- Chazín, S.M., **Juegos de expresión corporal para niños**, 2007,
- Montesinos Ayala, D., **La expresión corporal. Su enseñanza por el método natural evolutivo**, 2004,
- Markessinis, A., **Historia de la Danza desde sus orígenes**, 1995,
- Castañer, M. y Camerino, O., **Unidades didácticas para primaria I. Bailando en la escuela. El cuerpo expresivo. Material alternativo y percepción**, 1992,
- Ortiz Camacho, M.M., **Expresión corporal: una propuesta didáctica para el profesorado de educación física**, 2002,
- García Ruso, H., **La danza en la escuela**, 1997,
- Motos Teruel, T., **Iniciación a la expresión corporal: una propuesta didáctica para el profesorado de educación física**, 1983,
- Learreta Ramos, B., **Los contenidos de la expresión corporal**, 2005,
- Santiago Martínez, P., **Expresión corporal y comunicación: teoría y práctica de un programa**, 2004,
- Kalmar, D., **¿Qué es la expresión corporal?: a partir de la corriente de trabajo creada por Patricia Stokoe**, 2005,
- Viti, E., **la danza per i Bambini: metodologia della danza educativa**, 2006,
- Recca, M., **¿Qué es la danza-movimiento terapia?: el cuerpo en danza**, 2005,
- Abad Carlés, A., **Historia del ballet y la danza moderna**, 2004,
- Castañer, M., **Expresión corporal y danza**, 2000,

Recomendacións

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Fundamentos dos deportes colectivos II				
Materia	Fundamentos dos deportes colectivos II			
Código	P02G050V01403			
Titulación	Grao en Ciencias da Actividade Física e do Deporte			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	9	OB	2	2c
Lingua de impartición				
Departamento	Didácticas especiais			
Coordinador/a	Touriño González, Carlos Francisco Lago Peñas, Carlos			
Profesorado	Lago Peñas, Carlos Touriño González, Carlos Francisco			
Correo-e	tourinog@gmail.com clagop@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral				

Competencias	
Código	
B1	Conceptualización e identificación do obxecto de estudo das Ciencias da Actividade Física e do Deporte.
B3	Coñecemento e comprensión dos factores fisiolóxicos e biomecánicos que condicionan a práctica da actividade física e o deporte.
B11	Coñecemento e comprensión dos principios éticos necesarios para o correcto exercicio profesional.
B12	Aplicación das tecnoloxías da información e comunicación (TIC) ao ámbito das Ciencias da Actividade Física e do Deporte.
B15	Capacidade para deseñar, desenvolver e avaliar os procesos de ensino- aprendizaxe relativos á actividade física e do deporte, con atención ás características individuais e contextuais das persoas.
B16	Capacidade para promover e avaliar a formación de hábitos perdurables e autónomos de práctica da actividade física e do deporte.
B20	Capacidade para identificar os riscos que se derivan para a saúde da práctica de actividades físicas inadecuadas.
B23	Capacidade para seleccionar e saber utilizar o material e equipamento deportivo axeitado para cada tipo de actividade.
B24	Actuación dentro dos principios éticos necesarios para o correcto exercicio profesional.
B26	Adaptación a novas situacións, a resolución de problemas e a aprendizaxe autónoma.

Resultados de aprendizaxe	
Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Aprender a deseñar plan, exercicios e tarefas para a aprendizaxe de deporte	B11 B12 B20 B23 B26
Dominar os fundamentos do deporte	B1 B3 B15 B16
aprender a observar o deporte e identificar os aspectos fundamentais e detectar erros e posible smellores	B3 B12 B16 B23 B24 B26

Contidos
Tema

TEMA 1.
Fundamentación teórica do fútbol e o voleibol

TEMA 2.
Fundamentos técnico-tácticos e didácticos do fútbol e voleibol

TEMA 3
Estructura formal e funcional do fútbol e voleibol

TEMA 4

O proceso de iniciación deportiva ao fútbol e voleibol

1 Orixe e evolución do xogo do Fútbol como deporte: aproximación conceptual.

2. O reglamento.

3. Valores educativos do deporte: o Fútbol.

4. Estructura sistémica do fútbol. Bases estruturales e funcionales do xogo.

5. O Sistema Deportista (SD) na iniciación.

6. Fases no ensino do Fútbol.

7. As estratexias metodolóxicas no ensino do Fútbol

8. A construción de tarefas no ensino do Fútbol.

9. A sesión.

10. Historia, regulamento e aspectos configuradores do Voleibol.

11. Elementos técnicos básicos.

12. Elementos técnico- tácticos.

13. Táctica Colectiva.

14. Adestramento do Voleibol.

15. Metodoloxía de ensino de Voleibol.

16. O *Voleibol no contexto escolar.

17. Outras maneiras de xogar ao voleibol

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Titoría en grupo	25	25	50
Traballos tutelados	10	10	20
Prácticas autónomas a través de TIC	5	20	25
Resolución de problemas e/ou exercicios	5	10	15
Sesión maxistral	47	0	47
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	4	16	20
Traballos e proxectos	2	20	22
Probas prácticas, de execución de tarefas reais e/ou simuladas.	14	0	14
Probas de resposta curta	2	4	6
Probas de tipo test	2	4	6

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Titoría en grupo	Titorías en pequenos grupos
Traballos tutelados	Resolución de exercicios baixo a dirección do docente
Prácticas autónomas a través de TIC	Documentación dos traballos realizados. Preparación de avaliacións
Resolución de problemas e/ou exercicios	Resolución de exercicios
Sesión maxistral	Actividades expostivas do profesor

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Sesión maxistral	Respostarase ós estudantes a súas preguntas, de maneira adecuada na clase e de modo máis profundo no horario de tutoría se fose preciso

Avaliación

Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe

Probas de resposta longa, de desenvolvemento	Fútbol: O exame consistirá na resposta a preguntas teórico-prácticas	Fútbol 80	B1 B12 B23
Traballos e proxectos	Fútbol: En Grupos de 4 alumnos/as elaboraránse e impartirán un total de 5 sesión prácticas sobre os contidos presentados nas clases teóricas. Voleibol: en grupos de 2-4 alumnos se elaboran 2-4 sesións e impartirse 1 sesión práctica sobre os contidos presentados nas clases teóricas o realizarase un examen práctico (escrito).	Fútbol 10 y Voleibol 40	B15 B16 B23 B26
Probas prácticas, de execución de tarefas reais e/ou simuladas.	A asistencia será obrigatoria para superar la asignatura. Ademais se avaliará a participación activa do alumnado.	Fútbol y Voleibol 10	B12 B16 B20
Probas de resposta curta	Voleibol: 4 preguntas de respuesta curta	Voleibol 20	B1 B12 B24 B26
Probas de tipo test	Voleibol: 30 preguntas tipo test	Voleibol 30	B11 B12 B15

Outros comentarios sobre a Avaliación

A puntuación final será a media aritmética da cualificación obtida na parte da materia de Voleibol e Fútbol. Será necesario alcanzar polo menos unha puntuación de 4 para realizar a media.

Na segunda convocatoria non se valorará a asistencia ás clases nin os traballos e proxectos. A cualificación final será no caso da parte de Fútbol a partir da avaliación do exame na aula.

Na segunda convocatoria en voleibol, se valorará do mesmo xeito que na primeira.

Bibliografía. Fontes de información

Wise, M., **Voleibol: entrenamiento de la técnica y la táctica**, Hispano-Europea,
Damas Arroyo, **La Enseñanza del voleibol en las escuelas deportivas de iniciación**, Gymnos,
Pimenov, Mikhail Pavlovich, **Voleibol : aprender y progresar : (más de 500 ejercicios del servicio, pase, remate y bloqueo)**, Paidotribo,
Varios, **Reglamento de voleibol : reglamento oficial e internacional**, Flash,
Lucas, Jeff, **El voleibol : iniciación y perfeccionamiento**, Paidotribo,
Bachmann, Edi, **1000 ejercicios y juegos de voleibol y minivolei**, Hispano-Europea,
Moras, Gerard, **La Preparación integral en el voleibol : 1000 ejercicios y juegos**, Paidotribo,

- Castelo, J. (1999): Fútbol. Estructura y dinámica del juego, Barcelona: INDE.
- Graça, A.; Oliveira, J. (1997) (Eds): *La enseñanza de los juegos deportivos*, Barcelona:Paidotribo.

Complementarias

La enseñanza de los juegos deportivos colectivos, Barcelona: Hispano-Europea.

- Hernández Moreno, J. (1994): *Análisis de las estructuras del juego deportivo. Fundamentos del deporte*, Barcelona: INDE.
- Konzag, I.; Döbler, H.; Herzog, H-D. (1997): *Entrenarse jugando*, Barcelona: Paidotribo.

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Metodoloxía e planificación do adestramento deportivo I/P02G050V01502
Metodoloxía e planificación do adestramento deportivo II/P02G050V01604

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Didáctica dos procesos de ensino-aprendizaxe na actividade física e o deporte I/P02G050V01501
Didáctica dos procesos de ensino-aprendizaxe na actividade física e o deporte II/P02G050V01603

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Fundamentos dos deportes colectivos I/P02G050V01303

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Fundamentos dos deportes ximnásticos				
Materia	Fundamentos dos deportes ximnásticos			
Código	P02G050V01404			
Titulación	Grao en Ciencias da Actividade Física e do Deporte			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	9	OB	2	2c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Didácticas especiais			
Coordinador/a	Gutierrez Sánchez, Águeda Fernández Villarino, María de los Ángeles			
Profesorado	Fernández Villarino, María de los Ángeles Gutierrez Sánchez, Águeda			
Correo-e	agyra@uvigo.es marianfv@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Os deportes ximnásticos son aqueles incluídos na Federación Internacional de Ximnasia. Nesta materia abordaranse os fundamentos técnicos e didácticos destes deportes de forma pomenorizada en dous grandes bloques: 1. Habilidades Rítmico-Expresivas. Ximnasia Aeróbica, Ximnasia Rítmica e Ximnasia para Todos. 2. Habilidades Ximnástico-Acrobáticas. Ximnasia Artística, Ximnasia Acrobática e Trampolín			

Competencias	
Código	
B7	Coñecemento e comprensión dos fundamentos, estruturas e funcións das habilidades e patróns da motricidade humana.
B10	Coñecemento e comprensión dos fundamentos do deporte.
B12	Aplicación das tecnoloxías da información e comunicación (TIC) ao ámbito das Ciencias da Actividade Física e do Deporte.
B13	Hábitos de excelencia e calidade no exercicio profesional.
B14	Manexo da información científica básica aplicada á actividade física e ao deporte nas súas diferentes manifestacións.
B15	Capacidade para deseñar, desenvolver e avaliar os procesos de ensino- aprendizaxe relativos á actividade física e do deporte, con atención ás características individuais e contextuais das persoas.
B16	Capacidade para promover e avaliar a formación de hábitos perdurables e autónomos de práctica da actividade física e do deporte.
B18	Capacidade para aplicar os principios fisiolóxicos, biomecánicos, comportamentais e sociais, aos diferentes campos da actividade física e o deporte.
B20	Capacidade para identificar os riscos que se derivan para a saúde da práctica de actividades físicas inadecuadas.
B23	Capacidade para seleccionar e saber utilizar o material e equipamento deportivo axeitado para cada tipo de actividade.
B24	Actuación dentro dos principios éticos necesarios para o correcto exercicio profesional.
B25	Habilidade de liderado, capacidade de relación interpersoal e traballo en equipo.
B26	Adaptación a novas situacións, a resolución de problemas e a aprendizaxe autónoma.

Resultados de aprendizaxe	
Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Identificar os elementos e parámetros que configuran a estrutura das modalidades ximnásticas: aspectos regulamentarios, espazos de acción, habilidades técnicas, habilidades *manipulativas, habilidades *coreográficas, etc.	B7 B10 B14
Saber cales son as características e demandas fundamentais para a aprendizaxe das habilidades específicas dos deportes ximnásticos.	B7 B10 B14 B26
Comprender os diferentes ámbitos de aplicación dos deportes ximnásticos e coñecer os obxectivos e metodoloxías adecuadas a cada contexto.	B15 B24

Dispor dos fundamentos e contidos didácticos que permitan desenvolver proceso de ensino-aprendizaxe relacionados coas habilidades ximnásticas.	B10 B15 B18
Utilizar os principios técnicos e os recursos metodolóxicos que permitan ao alumnado intervir, desde a perspectiva educativa ou deportiva, en relación ás habilidades *gimásticas.	B10 B14 B15 B18 B20 B23
Adquirir os coñecementos de desenvolvemento da condición física específica, adaptada ás actividades ximnástico-acrobáticas, así como asociar estas con o desenvolvemento das capacidades *psicomotoras.	B10 B12 B16 B18 B20
Dominar as técnicas ximnásticas para a súa correcta aplicación, así como os aspectos de seguridade na execución (axuda e colocación do material).	B10 B13 B20 B23
Aplicar adecuadamente diferentes recursos didácticos (establecemento de obxectivos, *feedback, reforzos, etc.) para mellorar movementos técnicos destes deportes.	B13 B15 B16 B24 B25
Aceptar as actividades ximnástico-acrobáticas para que os futuros docentes transmítanas e desenvolvan no uso da súa liberdade profesional.	B13 B24
Deseñar e aplicar instrumentos de observación sistemática para identificar ou corraxir modelos de execución propios destes deportes	B10 B12 B15 B16
Experimentar e desenvolver habilidades de carácter *coreográfico, tanto de tipo individual como colectivas, favorecendo a capacidade do alumnado para a elaboración de producións creativas *mendiante o *encadenamiento das habilidades desenvolvidas na materia.	B10 B25 B26

Contidos

Tema	
Bloque 1. *Fundamentación teórica dos deportes ximnásticos	Tema 1. Os deportes ximnásticos no contexto das Ciencias da Actividade Física e do Deporte. 1.1. Conceptos preliminares dos deportes ximnásticos: Clasificación. Tema 2. Aspectos organizativos no ámbito ximnástico. 3.1. Orixes e evolución da disciplina ximnástica. 3.2. Valoración e xuízo dos concursos ximnásticos. 3.3. Desenvolvemento actual no ámbito ximnástico

Bloque 2. Fundamentos técnicos, artísticos e didácticos dos deportes ximnásticos: Habilidades rítmico-expresivas e Habilidades ximnástico-acrobáticas.	BLOQUE RÍTMICO-EXPRESIVO. A. XIMNASIA AERÓBICA Tema 1.Introdución ao estudo da Ximnasia Aeróbica e o seu campo de aplicación. 1.1. A Ximnasia Aeróbica de Competición 1.2. A Ximnasia Aeróbica no ámbito escolar 1.3. A Ximnasia Aeróbica Recreativa/Saúde BLOQUE RÍTMICO-EXPRESIVO. *B. XIMNASIA RÍTMICA Tema 1. As habilidades da ximnasia rítmica no contexto das Ciencias da Actividade Física e do Deporte. 1.1. Concepto e preliminares. 1.2. Habilidades técnicas corporais. 1.3. Habilidades técnicas *manipulativas. 1.4. Principios xerais *manipulativos dos aparellos. BLOQUE XIMNÁSTICO-ACROBÁTICO. Tema 1. Desenvolvemento *biomecánico e metodolóxico dos elementos ximnásticos *preacrobáticos. 1.1. Principio *biomecánico dos *rodamientos ximnásticos. 1.2. Bases teóricas dos equilibrios ximnásticos. 1.3. Aspectos de organización espacial e dinámica dos saltos de cabalo e de trampolín. 1.4. Didáctica específica da ximnasia. Tema 2. Coñecemento dos principios dinámicos dos saltos acrobáticos. 2.1. Organización espacial dos saltos acrobáticos. 2.2. Características dinámicas aplicadas aos grupos estruturais dos saltos acrobáticos. 2.3. Coñecemento e resposta dinámica do material ximnástico.
Bloque 3. Estrutura formal e funcional dos deportes ximnásticos	BLOQUE RÍTMICO-EXPRESIVO. A. XIMNASIA AERÓBICA Tema 1.A Ximnasia Aeróbica Deportiva. 1.1. Orixes e Evolución Tema 2.Características básicas das habilidades ximnásticas aeróbicas. 2.1.*Taxonomía das accións *motrices da Ximnasia Aeróbica 2.1. Habilidades de Forza Dinámica 2.2. Habilidades de Forza Estática 2.3. Habilidades de Saltos 2.4. Habilidades de Flexibilidade e Equilibrio. BLOQUE RÍTMICO-EXPRESIVO. *B. XIMNASIA RÍTMICA. Tema 1. Elementos *definitorios da Ximnasia Rítmica. 1.1 Continuidade das accións. 1.2. *Globalidad das accións. 1.3. Diálogo cos aparellos. 1.4. Ritmo. 1.5. Espazo. 1.6. Expresividade. 1.7. Creatividade. 1.8. Variedade. Tema 2. Principios *manipulativos dos aparellos.

Bloque 4.
Proceso de iniciación deportiva dos deportes
ximnásticos: rítmico-expresivos e acrobáticos

BLOQUE RÍTMICO-EXPRESIVO.

A. XIMNASIA AERÓBICA

Tema 1. A música e os Pasos Básicos de Ximnasia Aeróbica.

1.1. Elementos craves da música

1.2. A iniciación a través do xogo da Ximnasia Aeróbica.

1.3. Os pasos básicos como soporte dos deseños *coreográficos.

1.4. As opcións *coreográficas en Ximnasia Aeróbica.

BLOQUE RÍTMICO-EXPRESIVO.

*B. XIMNASIA RÍTMICA.

Tema 1. A danza como a base das habilidades técnicas corporais.

1.1. Posición corporal básica.

1.2. Elementos da danza: *pliés, *jettes, *relevés.

Tema 2. As habilidades corporais de equilibrio.

2.1. Descrición.

2.2. Aspectos técnicos fundamentais.

2.3. Erros típicos.

2.4. progresión metodolóxica.

Tema 3. As habilidades corporais de xiro.

3.1. Descrición.

3.2. Aspectos técnicos fundamentais.

3.3. Erros típicos.

3.4. progresión metodolóxica.

Tema 4. As habilidades corporais de salto.

4.1. Descrición.

4.2. Aspectos técnicos fundamentais.

4.3. Erros típicos.

4.4. progresión metodolóxica.

Tema 5. As habilidades *manipulativas dos aparellos de ximnasia rítmica.

5.1. Habilidades *manipulativas comúns.

5.2. Habilidades *manipulativas específicas.

Tema 6. O compoñente artístico da ximnasia rítmica.

6.1. Música.

6.2. Coreografía.

Tema 7. O proceso *compositivo nos deportes ximnásticos.

7.1. Fases do proceso *compositivo

7.2. Exposición do exercicio ximnástico creado

7.3. Avaliación do exercicio ximnástico.

BLOQUE XIMNÁSTICO-ACROBÁTICO.

Tema 1. Elementos ximnásticos de nivel escolar (*pre-acrobáticos).

1.1. *Rodamientos. Dominio técnico e metodolóxico.

1.2. Equilibrios ximnásticos. Dominio técnico e metodolóxico.

1.3. Saltos de cabalo e de trampolín. Dominio técnico e metodolóxico.

Tema 2. Elementos ximnásticos acrobáticos.

2.1. *Volteos libres no chan. Dominio técnico e metodolóxico.

2.2. Saltos de chan adiante e laterais con impulso dunha perna.

2.3. *Ballestas de chan. Dominio técnico e metodolóxico.

2.4. Saltos atrás no chan con apoio de mans intermedio. Dominio técnico e metodolóxico.

Tema 3. A ximnasia Acrobática no ámbito educativo.

3.1. As presas de mans. Diferentes roles do alumnado.

3.2. Medidas *metódicas para o seu ensino.

3.3. Posicións básicas individuais: formacións básicas e *grupales: figuras corporais e pirámides humanas.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Sesión maxistral	32	63	95
Prácticas de laboratorio	45	0	45

Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	11	16	27
Traballos tutelados	9	18	27
Presentacións/exposicións	2	2	4
Probas de resposta curta	2	0	2
Probas de tipo test	1	0	1
Probas prácticas, de execución de tarefas reais e/ou simuladas.	2	0	2
Traballos e proxectos	0	22	22

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Sesión maxistral	As sesións maxistrais utilizaranse para a explicación dos contidos teóricos e aclaración dos contidos prácticos da materia. Constitúe unha actividade presencial na aula mediante a utilización de medios persoais e audiovisuais. Realizaranse con todo o grupo.
Prácticas de laboratorio	*Vivenciación dos contidos teórico-prácticos guiados polo profesorado, onde se terá en conta os procesos metodolóxicos de ensino-aprendizaxe, facendo especial fincapé nos aspectos técnicos e de execución dos deportes ximnásticos. As prácticas teñen como *obxectivo traballar formalmente o saber facer (competencia *procedimental). No entanto, é preciso ter en conta que tamén traballan o saber, o saber ser e o saber estar.
Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	- Exporase o desenvolvemento dunha coreografía que terá por referencia as modalidades ximnásticas tratadas no desenvolvemento da materia. - Traballarán a execución técnica dos elementos ximnásticos durante o proceso metodolóxico de ensino-aprendizaxe levada a cabo na materia.
Traballos tutelados	Os traballos tutelados realizaranse en grupo
Presentacións/exposicións	- Execución e exposición da coreografía elaborada en colaboración cos compañeiros. - Execución dun exercicio ximnástico proposto pola profesora. - Exposición con soporte audiovisual dun elemento ximnástico mediante a metodoloxía traballada.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Traballos tutelados	Orientación ao alumno/a sobre os traballos a realizar. Resolución de dúbidas.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Prácticas de laboratorio	A avaliación farase de forma continua mediante o control de asistencia do alumnado. Desenvolvemento e posta en práctica dunha progresión metodolóxica dos elementos ximnásticos traballados ao longo das sesións.	It will be realized by those that do not assist to the 80 percent of said practical sessions. Indispensable to be able to do average with the other parts evaluated.	B10 B12 B15 B16 B20 B24
Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	Elaboración dunha coreografía final, presentación e exposición das sesións traballadas na práctica.	15	B13 B24 B25
Probas de resposta curta	Recompilación dos coñecementos adquiridos relacionados cos contidos teórico-prácticos da materia.	40	B10 B14 B15
Probas de tipo test	Recompilación dos coñecementos adquiridos relacionados cos contidos teórico-prácticos da materia.	10	B10 B14
Probas prácticas, de execución de tarefas reais e/ou simuladas.	- Realización dunha coreografía de forma *grupal. - Execución técnica dos elementos ximnásticos traballados nas sesións prácticas.	20	B18 B20 B25
Traballos e proxectos	Traballo en grupo sobre un elemento ximnástico asignado.	15	B10 B12 B13 B14 B25

Outros comentarios sobre a Avaliación

A avaliación tentará recoller e valorar todos aqueles aspectos relacionados co alumnado respecto ao campo conceptual, *procedimental, actitudinal e *relacional. Está deseñada en función das seguintes características: formativa, continua, integral e final. Por tanto, afecta a todo o proceso de ensino-aprendizaxe.

A CUALIFICACIÓN FINAL da materia resultará da integración das distintas notas das actividades realizadas tanto nos contidos de Habilidades Rítmico-Expresivas como nos contidos de Habilidades Ximnástico-Acrobáticas. Deberán ter superadas todas as partes para obter unha cualificación positiva. Os alumnos/*as que non realicen todas as actividades de avaliación obterán a cualificación final de suspenso, aínda que algunhas actividades estean aprobadas. Se o alumno/a realiza só algunhas das actividades do curso terán a cualificación de suspenso, xa que se realiza unha avaliación continua de todas as actividades propostas.

Cando o alumno necesite de máis dunha convocatoria para superar a materia, gardaranse notas parciais durante a segunda convocatoria; é dicir, na convocatoria extraordinaria de xullo manteranse aquelas notas parciais que o alumnado teña superadas, e só se presentarán a aquelas que non superaron.

Para as demais convocatorias, o alumno/a deberá concorrer da mesma maneira a unha proba escrita de pregunta curta, tipo test ou de desenvolvemento e dunha proba práctica de execución dos contidos traballados para superar a materia. Igualmente deberá presentar o traballo co seu soporte audiovisual do elemento ximnástico asignado pola profesora e elaborado segundo o desenvolvemento dos contidos traballados durante o curso. A revisión de exames será no despacho das profesoras unha vez concluída a corrección.

OBSERVACIÓNS:

A PARTICIPACIÓN ACTIVA DO ALUMNADO NAS SESIÓNS PRESENCIAIS É UN FACTOR QUE DETERMINA O PROCESO DE AVALIACIÓN:

- A asistencia ás sesións prácticas será OBRIGATORIA (80% das horas totais da materia, non sesións) Aplicarase de forma individualiza a cada un dos 2 Bloques da materia (Bloque Rítmico-Expresiva e Bloque Ximnástico-Acrobática).
- Os alumnos que participen activamente, como mínimo, ao 70% das sesións deben obter o 50% da máxima puntuación posible na proba teórica e nas probas prácticas para consideralas superadas.

- Os alumnos que NON participen activamente (meros observadores), como mínimo, ao 70% das sesións deben obter o 65% da máxima puntuación posible na proba teórica e nas probas prácticas para consideralas superadas. Este aspecto é tido en conta igualmente para os que non asisten ao mínimo esixido das sesións prácticas.
O alumnado discapacitado para a práctica *motriz, poderá solicitar a adaptación das tarefas *motrices a realizar nas sesións e nas probas de avaliación, no grao que as competencias da materia o permitan. Aos incapacitados temporalmente para a práctica deportiva, a avaliación das probas prácticas de execución ximnástica realizaráselle cando a súa incapacidade permítallo.

BLOQUE: HABILIDADES XIMNÁSTICO-ACROBÁTICAS

- A falta de asistencia a máis de dúas prácticas de laboratorio deste bloque (independentemente da súa xustificación), supón ademais a realización dun
exame práctico de ensino metodolóxico dos elementos acrobáticos aos que non se asistiu.

BLOQUE: HABILIDADES RÍTMICO-EXPRESIVAS

-Debido ao carácter de avaliación continua, a NON asistencia ás sesións prácticas non dará dereito a realizar a coreografía en grupo, só de forma individual.&*nbsp;

Bibliografía. Fontes de información

- Albadalejo, L., **Aeróbic para Todos**, 1996,
- Canalda, A., **Gimnasia rítmica Deportiva. teoría y práctica**, 1998,
- Cassagne, M., **Gymnastique Rythmique Sportive**, 1990,
- Ereño, C., **Iniciación a la gimnasia rítmica deportiva: principios metodológicos y formas de desarrollo de la creatividad motriz**, 1993,
- Fernández, A., **Gimnasia Rítmica Deportiva. Fundamentos**, 1989,
- Fernández, A., **Gimnasia Rítmica**, 1991,
- Gaio, R., **Ginástica Rítmica Desportiva "Popular": Uma proposta educacional**, 1996,
- Gutiérrez, A. y Vernetta, M., **Gimnasia Aeróbica Deportiva: propuesta de U.D. a través del juego**, 2007,
- Liarte, T. y Nonell, R., **Diver-Fit. Aáerobic y fitness para niños y adolescentes**, 1998,
- Lisitskaya, T., **Gimnasia Rítmica. Deporte y entrenamiento**, 1995,
- Martínez, A., **La gimnasia rítmica. Un planteamiento educativo motriz**, 1992,
- Martínez, A., **La gimnasia rítmica. Metodología**, 1992,
- Martínez, A., **Dimensión Artística de la Gimnasia Rítmica**, 1997,
- Martínez, A., **Fundamentación coreográfica de la gimnasia rítmica deportiva: calidad técnica y expresiva del movimiento y su estrecha relación con la música**, 1998,
- Martínez, A., **Aproximación al deporte a través de los principios artísticos: creatividad, expresión y estética**, 1999,
- Martínez, A. y Díaz, M.P., **Las actividades gimnásticas como recurso para el desarrollo de la creatividad motriz**, 2002,
- Mendizábal, S. y Mendizábal, I., **Iniciación a la Gimnasia Rítmica I**, 1985,
- Quintana, A., **Ritmo Y Educación Física**, 1997,
- Sierra, E., **Actividades Gimnásticas: Gimnasia Rítmica Deportiva**, 1993,
- Sánchez, D., **Bases para la enseñanza del Aeróbic**, 1999,
- Vernetta, M.; López, J. y Panadero, F., **Unidades Didácticas para secundaria XI. Aprendizaje de las habilidades gimnásticas. Una propuesta a través de minicircuitos.**, 2000,
- Vernetta, M.; López, J. y Panadero, F., **El Acrosport en la escuela.**, 2001,
- Vernetta, M.; Gutiérrez, A. y López, J., **El Aeróbic Deportivo en la Educación Física. Iniciación a través del juego.**, 2003,
- Viciana, V. y Arteaga, M., **Las actividades coreográficas en la escuela. Barcelona. Ed. Inde.**, 1997,
- Referencias Bibliográficas de HABILIDADES GIMNÁSTICO-ACROBÁTICAS**

OBLIGATORIA:

SAEZ PASTOR, F. (2015). *Habilidades Gimnástico-Acrobáticas. Método de Enseñanza*. Ed. Estaban Sanz, Madrid.

Básica

- SÁEZ PASTOR, F. (2003) *Gimnasia Artística. Los Fundamentos de la Técnica*. Ed. Biblioteca Nueva. Madrid
- MANONI, A. (1993). *Biomecánica e dividione strutturale della ginnasia artistica*. Ed. Società Stampa Sportiva. Roma,
- SMLEUSKIY y GASVERDOUSKIY (1993) *Tratado General de Gimnasia Artística Deportiva*; Ed. Paidotribo. Barcelona

Recomendacións

Materias que se recomienda cursar simultaneamente

Expresión corporal e danza/P02G050V01402
